

ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
РОЗПОРЯДЖЕННЯ

21.12.2023

м. Ужгород

№ 1199

***Про Програму соціально-економічного розвитку
Закарпатської області на 2024 рік***

Відповідно до статей 4 і 15 Закону України „Про правовий режим воєнного стану”, статей 6 і 39 Закону України „Про місцеві державні адміністрації”, законів України „Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України”, „Про засади державної регіональної політики” (зі змінами), указів Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 „Про введення воєнного стану в Україні” (зі змінами), № 68/2022 „Про утворення військових адміністрацій”, постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2022 року № 252 „Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану”, враховуючи цілі та завдання Стратегії розвитку Закарпатської області на період до 2027 року, затвердженої рішенням обласної ради від 20.12.2020 № 1630:

1. Затвердити Програму соціально-економічного розвитку Закарпатської області на 2024 рік, що додається.

2. Структурним підрозділам облдержадміністрації – обласної військової адміністрації, райдержадміністраціям – районним військовим адміністраціям, виконавчим комітетам сільських, селищних, міських рад подавати щокварталу до 5 числа місяця, наступного за звітним періодом, аналітичну довідку про хід виконання Програми за відповідний квартал департаменту економічного та регіонального розвитку облдержадміністрації – обласної військової адміністрації.

3. Департаменту економічного та регіонального розвитку облдержадміністрації – обласної військової адміністрації щокварталу до 20 числа місяця, наступного за звітним періодом, подавати облдержадміністрації – обласній військовій адміністрації узагальнену інформацію про хід виконання Програми.

4. Контроль за виконанням розпорядження покласти на першого заступника, заступників голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації та керівника апарату облдержадміністрації – обласної військової адміністрації відповідно до розподілу функціональних повноважень.

**Голова обласної державної
адміністрації – начальник
обласної військової адміністрації**

Віктор МИКИТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
Розпорядження начальника
військової адміністрації
21.12.2023 № 1199

ПРОГРАМА
соціально-економічного розвитку Закарпатської області на 2024 рік

ВСТУП

Програму соціально-економічного розвитку Закарпатської області на 2024 рік (далі – Програма) розроблено департаментом економічного та регіонального розвитку Закарпатської обласної державної адміністрації – обласної військової адміністрації спільно із структурними підрозділами облдержадміністрації – обласної військової адміністрації та за участі органів місцевого самоврядування, територіальних підрозділів міністерств, інших центральних органів виконавчої влади області в умовах продовження дії правового режиму воєнного стану в Україні, введеного 24 лютого 2022 року у зв'язку із військовою агресією російської федерації. Передбачається, що основна робота органів влади регіону, враховуючи виклики сьогодення, буде і надалі спрямовуватися на максимальну мобілізацію ресурсів з метою забезпечення стабільної роботи економіки в умовах воєнного (післявоєнного) періоду, у тому числі за рахунок реалізації комплексу заходів із створення нових робочих місць шляхом підтримки бізнесу, стимулювання залучення інвестицій; оборони регіону від можливої ескалації воєнних дій та безпеки для жителів області і внутрішньо переміщених осіб; продовження робіт із відновлення/реконструкції соціальної інфраструктури; підвищення рівня соціального захисту населення, у тому числі осіб, постраждалих внаслідок військової агресії російської федерації, ветеранів та учасників бойових дій і їх сімей; надання якісних освітніх, медичних, житлово-комунальних послуг; максимальне спрямування допомоги Збройним Силам України.

Враховуючи відсутність більшості статистичних показників внаслідок призупинення оприлюднення статистичної інформації відповідно до Закону України „Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни”, Програма базується на останніх офіційних звітних даних (терміни яких різні), аналізі наявних показників соціально-економічного розвитку області за 2022 – 2023 роки та поточної ситуації у 2023 році з урахуванням наслідків впливу збройної агресії російської федерації, визначенні основних зовнішніх і внутрішніх чинників, які стримують розвиток регіону, а також передбачає забезпечення узгоджених спільних дій місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з метою втілення єдиної державної політики розвитку України на рівні області. Основні завдання Програми та пріоритетні напрями діяльності області трансформовані у перелік конкретних завдань та заходів з її реалізації, згруповані у розділи, які відповідають стратегічним та оперативним цілям розвитку Закарпаття, або є актуальними за обставин, викликаних воєнним станом. Виконання заходів

Програми дозволить створити умови для безпечного життя мешканців регіону та задоволення їх нагальних потреб, у тому числі внутрішньо переміщених осіб, ветеранів та учасників бойових дій і їх сімей, а також забезпечення стабільного та збалансованого функціонування економіки.

Законодавчою основою для розроблення Програми є стаття 143 Конституції України, закони України „Про місцеві державні адміністрації”, „Про місцеве самоврядування в Україні”, „Про правовий режим воєнного стану”, „Про засади державної регіональної політики”, „Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України”, „Про стратегічну екологічну оцінку”, постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 року № 621 „Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проектів Бюджетної декларації та державного бюджету” (із змінами). Під час підготовки Програми враховані завдання інших документів державного планування, а саме:

Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722 „Про Цілі сталого розвитку України на період до 2023 року”;

Державна стратегія регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року № 695;

Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 роки, затверджена рішенням Закарпатської обласної ради від 20.12.2019 № 1630.

Програма містить такі додатки:

„Основні показники соціально-економічного розвитку Закарпатської області” (додаток 1);

„Перелік регіональних цільових програм, які передбачається реалізувати у 2024 році” (додаток 2);

„Пропозиції до переліку інвестиційних проектів (об’єктів будівництва), які планується реалізувати у 2024 році” (додаток 3).

Основним інструментом реалізації завдань Програми є виконання заходів обласних комплексних та цільових програм, розроблення, затвердження та внесення змін до яких проводитиметься виключно із дотриманням вимог Бюджетного кодексу України та чинних законодавчих і нормативно-правових актів.

Фінансування пріоритетних напрямів, у тому числі через місцеві цільові програми, здійснюватиметься з урахуванням необхідності проведення робіт із відновлення/реконструкції інфраструктури, здійснення заходів із підготовки і ведення національного спротиву, створення безпечних умов для життєдіяльності мешканців області, реальних можливостей відповідних місцевих бюджетів, а також виділених фінансових ресурсів державного бюджету, приватних інвестицій, кредитних ресурсів та технічної допомоги міжнародних організацій. Забезпечення виконання завдань та заходів Програми передбачається здійснювати шляхом мобілізації зусиль та проведення спільної роботи облдержадміністрації – обласної військової адміністрації та обласної ради спільно з органами виконавчої влади

області, територіальними органами міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у співпраці з громадськими організаціями, юридичними особами та їх об'єднаннями, що забезпечить ефективне використання усіх наявних і залучених в область ресурсів.

У процесі виконання Програма може уточнюватися. Зміни і доповнення до Програми затверджуються розпорядженням голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації.

Обласна державна адміністрація – обласна військова адміністрація здійснює управління та оперативний контроль за ходом реалізації заходів Програми та щокварталу звітує перед обласною радою про її виконання.

Здійснення моніторингу реалізації завдань та досягнення показників Програми проводитиметься облдержадміністрацією – обласною військовою адміністрацією та установою „Агенція регіонального розвитку Закарпатської області” шляхом аналізу вжитих заходів, оцінки ефективності результатів роботи у відповідній галузі (сфері діяльності) та оприлюднення щокварталу інформації на офіційному вебсайті облдержадміністрації – обласної військової адміністрації в установленому порядку.

РОЗДІЛ 1.

Аналіз економічного і соціального розвитку області у 2023 році в умовах воєнного стану

Зовнішньоекономічна діяльність та інвестиційна політика

За даними Національного банку України на 31 грудня 2021 року у Закарпатську область залучено 571,3 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій. Обсяг прямих інвестицій у розрахунку на одну особу становив 457,0 дол. США.

В області працюють інвестори із 49 країн світу, на 10 з них припадає більш ніж 94,0 відс. загального обсягу прямих іноземних інвестицій.

Із країн Європейського Союзу надійшло 549,5 млн дол. США інвестицій (96,2 відс. загального обсягу), 21,8 млн дол. США (3,8 відс.) – з інших країн.

Найбільші обсяги прямих іноземних інвестицій надійшли із таких країн: Кіпр, Австрія, Нідерланди, Німеччина, Угорщина, Люксембург, Чехія, Словацька Республіка, Сполучені Штати Америки, Італія, Республіка Польща.

У січні – вересні 2023 року зовнішньоторговельний оборот у зовнішній торгівлі товарами Закарпатської області становив 2177,8 млн дол. США, експорт товарів – 1124,4 млн дол. США, або 73,0 відс., у порівнянні із показником січня – вересня 2022 року, а імпорт – 1053,4 млн дол. США, або 83,5 відс., у порівнянні із показником січня – вересня 2022 року. Зовнішньоторговельні операції проводилися із партнерами 123 країн світу. Позитивне сальдо становить 71,0 млн дол. США.

У 2023 році у зоні діяльності Закарпатської митниці 1050 суб'єктів зовнішньо-економічної діяльності здійснювали відправлення товарів за межі України.

Значну частку у структурі експорту становлять такі групи товарів: машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання; продукти рослинного походження; деревина і вироби з деревини; різні промислові товари; готові харчові продукти; недорогочінні метали та вироби з них; текстильні матеріали та вироби; взуття, головні убори, парасольки.

Найбільш успішними підприємствами Закарпатської області з іноземними інвестиціями є: ТОВ „Джейбіл Сьоркіт Юкрейн Лімітед”, ТОВ „Джентерм Україна”, завод „Флекстронікс ТзОВ”, ТОВ „Форшнер Україна”, ТОВ „Берег – Кабель ГмБХ”, ТОВ „Ядзакі Україна”, УАП ТОВ „Фішер Мукачево”.

Індустріальні парки Закарпаття

Індустріальні парки є одним з інструментів регіонального розвитку, завдання яких – розвинути економічну спроможність території з метою поліпшення її економічних перспектив, створення нових робочих місць та підвищення якості життя населення.

На кінець 2023 року у Закарпатській області зареєстровано п'ять індустріальних парків та чотири планується до створення. У зареєстрованих індустріальних парках заплановано створити понад 11 тисяч нових робочих місць.

Індустріальний парк „Соломоново”

Місцезнаходження – с. Соломоново, Ужгородський район, Закарпатська область. Загальна площа суміжних земельних ділянок – 66,2 га, вільними залишаються 41,0 гектар. Очікуване залучення працівників до 6000 осіб.

Функціональним призначенням індустріального парку є розміщення виробництва галузей середнього та точного машинобудування (автомобілебудування, приладобудування, електронна промисловість).

Індустріальний парк „Марамуреш”

Місцезнаходження – сел. Солотвино, Тячівський район, Закарпатська область. Загальна площа суміжних земельних ділянок – 33,2063 гектара. Очікуване залучення працівників до 3000 осіб.

Функціональним призначенням індустріального парку є розміщення виробництва промислових підприємств деревообробної, мебельної, машинобудівної промисловості та іншої промисловості.

Індустріальний парк „Ужгород”

Місцезнаходження – м. Ужгород, Ужгородський район, Закарпатська область. Загальна площа суміжних земельних ділянок – 10,1907 гектара. Очікуване залучення працівників до 500 осіб.

Функціональним призначенням індустріального парку є розміщення виробництва промислових підприємств з виробництва різноманітних будівельних матеріалів та іншої промисловості.

Індустріальний парк „Вестерн Індастріал”

Місцезнаходження – сел. Буштино, Тячівський район, Закарпатська область. Загальна площа суміжних земельних ділянок – 21,6866 гектара. Очікуване залучення працівників до 1100 осіб.

Функціональним призначенням індустріального парку є розміщення виробництва промислових підприємств із виробництва переробки деревини, виробництво будівельних матеріалів та виробництво готових будинків модульного типу.

Індустріальний парк „Френдлі Вінтехнолоджі”

Місцезнаходження – м. Перечин, Ужгородський район Закарпатська область. Загальна площа суміжних земельних ділянок – 16,56 гектара. Очікуване залучення працівників до 745 осіб.

Функціональним призначенням індустріального парку є розміщення підприємств із виробництва будівельних металевих конструкцій та їх частин, виробництво електричного устаткування, їх ремонт і технічне обслуговування, установа та монтаж.

Промисловість

Промисловий ринок області в умовах повномасштабної війни у країні був спрямований на зменшення руйнівних наслідків втрати частини свого потенціалу, а також кадрового дефіциту в цій галузі, на полегшення умов ведення господарської діяльності в умовах воєнних ризиків, забезпечення енергетичної стійкості промисловості, стимулювання умов для розвитку та діяльності релокованих підприємств, ініціатив щодо залучення коштів для ведення та розширення діяльності галузі.

Структура промислового виробництва області, сформована у довоєнний період, розподілялась наступним чином: переробна промисловість області займала левову частку усієї галузі – 64,8 відс., добувна – 1,2 відс., постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 32,3 відс., водопостачання, каналізація – 1,7 відсотка. У переробній промисловості найвищі частки підгалузей у загальному обсязі склали: у машинобудуванні – 32,4 відс., виробництві харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів – 5,9 відс., виробництві гумових і пластмасових виробів – 5,7 відс., текстильному виробництві, виробництві одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів – 5,3 відс., виготовленні виробів з деревини – 5,1 відс., виробництво хімічних речовин і хімічної продукції – 4,3 відсотка.

У галузі промисловості області за підсумками 2022 року спостерігалось падіння обсягів виробництва. Індекс виробництва промислової продукції становив 94,0 відс., відповідний показник попереднього року – 106,5 відсотка.

У січні – листопаді 2023 року десятьма основними бюджетоутворюючими підприємствами області, що відносяться до промислового комплексу краю, сплачено в обласний бюджет податків у сумі 875,5 млн гривень. На цих підприємствах було працевлаштовано понад 14,3 тис. осіб, середня заробітна плата працівників становила понад 21 тис. гривень. Серед найпотужніших підприємств області – ТОВ „Джентерм Україна”, ТОВ „Флекстронікс”, ТОВ „Джейбіл Сьоркіт Юкрейн Лімітед”, ПрАТ „Закарпаттяобленерго”, ТОВ „Форшнер Україна”, ПрАТ „Мукачівський завод Точприлад”, ТОВ „Берег-Кабель ГмБХ”, ТОВ „Ядзакі Україна”, АТ „Оператор газорозподільної системи „Закарпатгаз”, УАП ТОВ „Фішер Мукачево”.

Втрати промислового потенціалу східних та південних областей країни, постійна загроза нових руйнувань актуалізували проблему релокації виробничих потужностей в область. Реалізація програми Мінекономіки України з релокації українських підприємств дала можливість перемістити до Закарпаття 229 суб'єктів господарювання, з них станом на 01 жовтня 2023 року – 217 працюючих та 12 – переміщені, але ще не працюють. Крім вищезазначених підприємств, на території Закарпатської області створено велику кількість нових підприємств (близько 200) внутрішньо переміщеними особами та суб'єктами господарювання із інших територій України.

Із загальної кількості релокованих до області підприємств – 27,1 відс., або 62 одиниці, займають підприємства переробної промисловості. Основні види діяльності цих підприємств такі:

- виробництво одягу та взуття – 24,2 відс.;
- виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування – 16,1 відс. усіх підприємств переробної промисловості;
- виробництво машин і устаткування – 11,3 відс.;
- оброблення деревини та виробів з деревини, крім меблів – 8,1 відс.;
- виробництво іншої продукції – 6,5 відс.;
- виробництво меблів – 4,8 відс.;
- виробництво машин і устаткування – 4,8 відс.;
- виробництво хімічних речовин і хімічної продукції – 3,2 відс.
- виробництво харчових продуктів – 3,2 відсотка тощо.

Серед найбільших виробничих підприємств, які релокували бізнес до Закарпатської області:

корпорація Шуфані, до складу якої входять 11 компаній різних за профілем діяльності, але об'єднаних спільними рисами – займаються обробкою металу та виготовленням обладнання для його обробки;

компанія „Вітряні парки України” (виробник вітроенергетичних установок (ВЕУ) мультимегаватного класу та надавач послуг з їхнього монтажу та введення в експлуатацію);

AJAX SYSTEMS (розробник і виробник бездротових систем безпеки);

Centravis Ltd (розробник і виробник безшовних алюмінієвих труб);

SOTON (виробник полікарбонатних листів);

ТОВ „LEGIO” (компанія повного циклу із розроблення моделей, пошиву одягу спецпризначення та спорядження);

ZENTEX (виробник протиопікових гелевих серветок та пов'язок „ОпікУн”, дезінфікуючих засобів для шкіри „ДезУн”);

SheMax Ukraina (виробник електрообладнання для салонів краси);

APEX PLANT (виробник полімерної продукції) та інші.

Релокація не лише зберігає інтелектуальний та промисловий потенціал, але й створює підґрунтя для нової конфігурації економіки області та потребуватиме підготовки нових спеціальностей виробничих кадрів.

Внаслідок релокації бізнесу в області створено понад 10 тисяч нових робочих місць. Обсяг сплачених податків і зборів до місцевого бюджету від релокованого бізнесу становить 1,4 відс. у доходах загального фонду місцевих бюджетів області. За січень – жовтень 2023 року релокованими підприємствами до місцевих бюджетів області сплачено 71,6 млн грн, що у 3,4 раза перевищує відповідну сплату за 2022 рік. За 10 місяців 2023 року ними сплачено ЄСВ – 84,7 млн грн, ПДФО – 48,3 млн гривень.

Розвиток малого і середнього підприємництва

Останні роки змусили підприємництво пристосовуватися до нових, більш складних реалій: запровадження карантинних заходів та оголошення на території України воєнного стану, початок активної фази бойових дій. Це призвело до значних негативних наслідків для розвитку та діяльності підприємництва через часткове або повне зупинення функціонування частини підприємств, ускладнення логістики, зниження попиту та руйнування ланцюгів поставок тощо.

За даними Державної служба статистики України (далі – Держкомстат) (станом на 01.01.2023) кількість діючих суб'єктів господарювання (юридичних та фізичних осіб – підприємців) у Закарпатській області становила 45,4 тис. одиниць проти 47,9 тис. одиниць у попередньому році. Загальна кількість підприємств: малих – 4627; середніх – 267; великих – п'ять; фізичних осіб – підприємців – 40548. Частка мікропідприємств із числа малих підприємств становить 85,6 відсотка.

Сектор малого і середнього підприємництва відіграє значну роль на обласному ринку праці. Кількість зайнятих на малих та середніх підприємствах у 2022 році становила 75,0 тис. осіб або 50,1 відс. загальної кількості зайнятих в економіці області. Кількість найманих працівників малого і середнього підприємництва становить 73,9 тис. осіб або 68,3 відс. загальної кількості.

В області зареєстровано 50725 фізичну особу – підприємця, що на 3,8 відсотка перевищує відповідний період попереднього року.

Надходження до зведеного бюджету у січні – вересні 2023 року від діяльності малого і середнього підприємництва перевищили відповідний період минулого року на чверть.

З метою визначення внутрішніх та зовнішніх чинників, що стримують розвиток підприємницької діяльності, здійснено моніторинг показників суб'єктів малого та середнього підприємництва та визначено сильні та слабкі сторони, сприятливі можливості та загрози розвитку.

Агропромисловий комплекс

Агропромисловий комплекс є важливим сектором економіки області, який щороку формує до 15 відсотків валової доданої вартості виробленої усіма галузями економіки, забезпечує виробництво основних видів сільсько-господарської продукції та створює умови для розвитку області.

Закарпаття є одним із регіонів України, у якому переважає сільське населення 63,0 відсотки при 31,9 відсотка по Україні.

Для виробництва сільськогосподарської продукції основним ресурсом є землі сільськогосподарського призначення. Станом на останню звітну дату за інформацією Держгеокадастру (на 01.01.2016) у всіх категоріях господарств обліковувалось: 387,781 тис. га сільгоспугідь, у тому числі 192,4 тис. га ріллі. У власності і користуванні особистих селянських господарств перебуває 88 відсотків сільгосп-угідь та 84,4 відсотка ріллі. У користуванні сільгосппідприємств знаходиться 43,6 тис. га, або 11,2 відсотка сільгоспугідь, у тому числі 30,0 тис. га ріллі, або 15,6 відсотка загальної площі.

Область є найменш забезпеченою у державі землями сільськогосподарського призначення, у розрахунку на одного жителя області припадає 0,36 га сільськогосподарських угідь та 0,16 га ріллі, що менш ніж у середньому в Україні.

Сільськогосподарське виробництво області має свою специфіку і особливості, оскільки регіон є малоземельним.

Однією з ознак Закарпатської області є чітко виражена просторова вертикальна зональність, що включає низинну, передгірну та гірську природно-економічну зону.

Станом на 01.01.2022 в області було зареєстровано 1446 сільськогосподарських підприємств, у тому числі – 1381 фермерське господарство та понад 257 тис. особистих селянських господарств. Характерною особливістю є те, що на господарства населення припадає 88,7 відс. сільськогосподарських угідь, ними виробляється 88,5 відс. валової продукції сільського господарства.

Рослинництво

Посівна площа сільськогосподарських культур у всіх категоріях господарств становить 167,9 тис. га (90,9 відс. до минулого року).

До збирання підлягає 71,6 тис. га зернових та зернобобових культур (у тому числі 27,1 тис. га ранніх зернових культур).

Станом на 14.12.2023 згідно з оперативною інформацією за усіма категоріями господарств виробництво зернових та зернобобових культур становить 305,1 тис. тонн, при урожайності – 44,9 ц/га.

Зібрано: картоплі на площі 29,8 тис. га, валовий збір становить 476,8 тис. тонн (92,5 відс. до минулого року), при урожайності – 165,0 ц/га; овочевих культур на площі 11,5 тис. га, валовий збір становить 249,0 тис. тонн (100,3 відс. до минулого року), при урожайності – 216,5 ц/га.

Проводиться збір плодово-ягідних культур, посів озимих зернових культур під урожай 2024 року.

Під урожай 2024 року за всіма категоріями господарств посіяно 25,3 тис. га озимих зернових культур (100 відс. до прогнозу), з них озимої пшениці – 24,0 тис. га, озимого ячменю – 1,3 тис. га, озимого ріпаку – 0,2 тис. гектара.

Проблем із підготовкою до посівної та ресурсним забезпеченням в області не виникало.

З метою створення належних умов для розвитку товарного виробництва продукції рослинництва, досягнення позитивних змін у галузі шляхом нарощування виробництва рослинницької продукції, підвищення рівня забезпеченості області продуктами харчування в області діє Програма розвитку та підтримки галузі рослинництва в області на 2021 – 2025 роки, затверджена рішенням обласної ради від 17.12.2020 № 65 (зі змінами).

Відповідно до Програми в обласному бюджеті на 2023 рік було передбачено кошти у сумі 15,2 млн грн, розроблено та затверджено порядки використання коштів для часткового відшкодування вартості:

придбаного і встановлення поливного обладнання та поливних систем (до 70 відсотків);

придбаної техніки та обладнання (зокрема іноземного виробництва, що не виробляється в Україні) (до 50 відсотків).

Протягом 2023 року внаслідок збройної агресії російської федерації проти України, перерозподілу видатків Державного бюджету України підтримка аграрного сектору держави залишалась обмеженою. Класичні програми агропромислового сектору, як і у 2022 році, не фінансувались.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 липня 2022 року № 738 „Деякі питання надання грантів бізнесу” (зі змінами) в рамках грантової програми „Робота” здійснюється грантове фінансування проєктів за напрямками „Свій сад”, „Своя теплиця”.

Закарпатська область протягом усього терміну дії цих напрямів є беззаперечним лідером як за обсягами погоджених грантів, так і за площами багаторічних насаджень, що закладаються за грантові кошти.

Станом на 13 жовтня 2023 року за цими напрямками у Закарпатській області було погоджено 24 гранти із 158 в Україні (15,2 відс.), сума погоджених грантів – 140602,0 тис. грн із 730629,0 тис. грн в Україні (19,2 відс.), із плановими площами насаджень 376,63 га, в Україні – 1922,64 га (19,6 відсотка).

З метою підтримки та активізації підприємницької діяльності у 2023 році здійснюється відповідне фінансування пільгового кредитування в рамках програми „Доступні кредити 5-7-9”.

За період з 01 січня 2023 року залучено кредитів/кредитної лінії за усіма програмами кредитування у сумі 95,4 млн гривень.

Тваринництво

За даними Держкомстату станом на 01 вересня 2023 року у всіх категоріях господарств утримується 124,0 тис. голів великої рогатої худоби (далі – ВРХ) (у тому числі – 67,0 тис. голів корів), 319,0 тис. голів свиней, 152,0 тис. голів овець та кіз, 5002,0 тис. голів птиці.

Усіма категоріями господарств за січень – серпень 2023 року вироблено 173,0 тис. тонн молока, 256,0 млн шт. яєць та 39,0 тис. тонн м'яса.

Спостерігається позитивна тенденція у розвитку тваринництва у сільськогосподарських підприємствах. Зокрема збільшено чисельність поголів'я ВРХ на 41,7 відс., у тому числі корів – на 42,9 відс., овець та кіз – на 76,6 відс., птиці – на 57,7 відс. та обсягів виробництва молока – на 75 відсотків.

Для вирішення проблемних питань розвитку тваринництва, з метою забезпечення виконання заходів щодо розвитку і підтримки тваринництва рішенням обласної ради від 01.06.2023 № 840 утворено Комунальну установу „Центр підтримки та розвитку тваринництва” Закарпатської обласної ради.

Діє Програма розвитку та підтримки тваринництва та переробки сільськогосподарської продукції в області на 2021 – 2025 роки, затверджена рішенням обласної ради від 17.12.2020 № 64 (зі змінами), для реалізації якої в обласному бюджеті 2023 року передбачені кошти у сумі 14,0 млн грн на часткове відшкодування вартості за такими напрямками:

придбання обладнання для молокопереробного заводу (цеху), м'ясопереробного заводу (цеху), забійно-санітарного пункту (бойні), підприємств із переробки вовни, підприємств із переробки шкур;

придбання обладнання для тваринницьких приміщень, доїльних залів, бджільництва;

виготовлення проєктно-кошторисної документації для будівництва забійно-санітарного пункту (бойні);

закупівля племінних сільськогосподарських тварин;

сертифікація виробників продуктів із географічним зазначенням.

На сьогодні подано документи для отримання фінансової підтримки за рахунок коштів обласного бюджету 15 суб'єктами господарювання.

З метою покращення умов ведення галузі тваринництва та посилення підтримки сімейного фермерства для ветеранів та членів їх родин, переселенців Закарпатська область стала пілотною для реалізації програм розвитку малого і середнього бізнесу у галузі свинарства та вівчарства, зокрема програм „Сімейні свиноферми” та „Сімейні вівцеферми”. Підписано Меморандум про співпрацю між Асоціацією „М'ясної галузі” та Закарпатською обласною військовою адміністрацією.

Здійснюються заходи щодо розвитку племінної справи у тваринництві. П'ятьом суб'єктам господарювання присвоєно статуси племінних, зокрема трьом – племінного репродуктора із розведення овець української гірськокарпатської породи; одному – племінного репродуктора із розведення ВРХ джерсейської породи та одному – племінної пасіки із розведення бджіл карпатської породи.

З метою підтримки тваринництва в області проектом ФАО (Продовольча та сільськогосподарська організація ООН) передбачено підтримку власників овець та кіз у вигляді надання кормів для зимівлі на зимовий період.

У 2023 році в області розпочато реалізацію проекту ФАО „Комплексне, конкурентоспроможне та економічно раціональне створення ланцюжків доданої вартості у сільському, рибному та лісовому господарствах”.

Основною метою проекту є допомога сільським домогосподарствам, малим та середнім агровиробникам.

Секторами підтримки у Закарпатській області за умови відповідності їх критеріям є: гуцульська овеча бриндзя, гуцульська коров'яча бринза, закарпатський мед, закарпатське вино.

Завершується перший грантовий цикл, відповідно до якого здійснюється розподіл затверджених заявок на отримання гранту.

Туристично-рекреаційна сфера

Згідно з моніторингом мережа оздоровчих, рекреаційних та туристичних об'єктів області нараховує 704 об'єкти. В області одночасно можна розмістити 30 тис. осіб.

На території нашої області готові надавати послуги із розміщення, харчування та організації дозвілля більше 500 сільських садиб, власники яких об'єднуються у спілки та асоціації, що дає можливість більш активно розвивати сільський туризм, залучаючи нових його представників, а також пропагувати свій туристичний продукт, створювати нові послуги та атракції для відпочиваючих.

У Закарпатській області нараховується 56 діючих гірськолижних витягів, у тому числі: бугельні – 40, крісельні – вісім, якірні – три, елеваторного типу – два, мультиліфти – три, ратраки – 26, пункти прокату – 38.

Протягом січня – грудня 2023 року здійснювались заходи Програми розвитку туризму і курортів у Закарпатської області на 2021 – 2023 роки за такими напрямками: просвітницька діяльність та науково-освітнє забезпечення розвитку туризму та діяльності курортів, розвиток туристичних дестинацій, популяризація туристичного потенціалу Закарпаття.

Щомісяця здійснюється моніторинг сплати туристичного збору до місцевих бюджетів області. Протягом січня – листопада 2023 року до місцевих бюджетів області сплачено 21,6 млн грн туристичного збору, що на 14 відсотків більше аналогічного періоду 2022 року, у тому числі туристичний збір, сплачений фізичними особами, становить 10,5 млн гривень.

Інфраструктура та дорожнє господарство

Протяжність мережі автомобільних доріг загального користування області становить 3360,736 км, у тому числі: державного значення – 981,0 км, з них – шість міжнародних доріг – 363,6 км, дві національні дороги – 295,2 км, дві регіональні дороги – 86,9 км, 10 територіальних доріг – 235,3 км, доріг місцевого значення протяжністю 2379,736 км, у тому числі: 54 обласні дороги – 970,769 км та 292 районні дороги – 1408,967 кілометра. Протяжність вулиць і доріг комунальної власності області становить 5883,6 кілометра.

Відповідно до переліку об'єктів будівництва, реконструкції, капітального та поточного середнього ремонтів автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам у 2023 році обсяг фінансування становить 288562,1 тис. гривень. До переліку включено 14 об'єктів, що планувалося відремонтувати у 2023 році, більшість з яких є перехідними із попередніх років. Із 14 об'єктів проектно-кошторисна документація була розроблена на усі об'єкти, оголошено процедури відкритих торгів та укладено угоди. Станом на 01.10.2023 із 288562,1 тис. грн профінансовано з державного бюджету 211832,4 тис. гривень. Касові видатки становлять 198584,060 тис. гривень, або 93,7 відсотка отриманого фінансування.

Житлово-комунальне господарство та енергозбереження

Суб'єктами господарювання, що здійснюють діяльність у сфері житлово-комунального господарства та перебувають у віданні та підпорядкуванні органів місцевого самоврядування, забезпечено стабільну роботу та надання послуг споживачам.

Рівень розрахунків підприємств водопровідно-каналізаційного господарства області за спожиту електроенергію за січень – липень 2023 року становить 102,2 відс., станом на 01.08.2023 заборгованість становить 34,4 млн гривень.

Теплопостачальні підприємства, які працюють із використанням природного газу, не мають заборгованості за спожитий природний газ та його транспортування.

У порівнянні із відповідним періодом минулого року заборгованість постачальників послуг перед контрагентами зросла на 10,3 відс., оскільки діючі тарифи на комунальні послуги не забезпечують відшкодування фактичних економічно обґрунтованих витрат підприємств на виробництво та надання цих послуг. Рівень відшкодування діючими тарифами на послуги із централізованого водопостачання і водовідведення мінімальних витрат підприємств на надання послуг становить 84,3 та 82,6 відсотка відповідно, що негативно впливає на стан розрахунків за використану електроенергію, вартість якої постійно зростає, та придбання матеріально-технічних ресурсів.

Теплопостачання споживачів області забезпечують 1261 котельня, з них: одна котельня міської ради (м. Рахів) та 1260 котелень – відомчі.

Здійснюються заходи щодо реалізації планів ощадного споживання енергоносіїв установами та організаціями, що фінансуються з державного та/або місцевого бюджетів під час проходження осінньо-зимового періоду 2023/24 року. Визначені заходи під час їх реалізації дозволять зменшити споживання енергоносіїв приблизно на 20 відс., або близько 6 млн куб. м природного газу, від запланованого.

Закарпатська область за останні 10 років скоротила майже вдвічі споживання природного газу усіма категоріями споживачів. У 2012 році обсяг газу, розподілений споживачам області, становив 651,6 млн куб. м, у 2022 році – 384,9 млн метрів кубічних.

Продовжено роботу щодо аналізу стану оснащення житлових (багатоквартирні будинки, приватний сектор) та нежитлових будівель, які розташовані на території області, вузлами комерційного обліку теплової енергії та питної води. За результатами здійснюється щомісяця інформування Держенерго-ефективності України.

Станом на 1 жовтня 2023 року на території регіону зосереджено 74 об'єкти відновлюваної енергетики, які виробляють електричну енергію, із загальною встановленою потужністю 289,8 МВт. У порівнянні з аналогічним періодом минулого року встановлена потужність об'єктів відновлюваної енергетики збільшилась на 0,6 МВт.

Найбільшу частку потужностей із виробництва електроенергії займають 58 сонячних електростанцій – 83,7 відсотка (242,6 МВт). На території області діють дві мініГЕС (до 1 МВт), десять малих ГЕС (до 10 МВт) та одна ГЕС (від 10 МВт). Частка їх потужностей становить 14,6 відсотка (42,1 МВт). Електроенергія з біогазу представлена трьома об'єктами, частка яких – 1,7 відсотка (5,1 МВт) загальної потужності.

За дев'ять місяців 2023 року зазначеними об'єктами вироблено 409,1 млн кВт/год електроенергії, що у порівнянні з аналогічним періодом минулого року більше на 45,5 млн кВт/год електроенергії. Найбільше електроенергії вироблено на сонячних електростанціях – 254,7 млн кВт/год (62,3 відсотка). Гідроелектростанціями вироблено 149,9 млн кВт/год, що становить 36,6 відсотка загального обсягу виробництва. З біогазу було вироблено 4,5 млн кВт/год, що становить 1,1 відсотка.

Варто відмітити приріст встановлення генеруючих установок приватними домогосподарствами. Станом на 01.10.2023 таких установок налічується 4723 із загальною потужністю 136,2 МВт, у аналогічному періоді минулого року їх було 4489 із загальною потужністю 130,8 МВт.

Стратегічною метою виконання завдань із енергозбереження є визначення напрямів скорочення обсягів енергоспоживання в усіх сферах господарювання, підвищення ефективності використання енергетичних ресурсів, забезпечення реалізації загальнодержавної стратегії скорочення споживання природного газу та зменшення енергетичної залежності держави від його імпорту.

Проблема енергоемності інфраструктури стає особливо актуальною у зв'язку із залежністю України від імпортованих енергоносіїв (зокрема природного газу). Отже, впровадження заходів із економії енергоресурсів збільшує енерго-незалежність як кожної громади, так і країни в цілому.

З цією метою розроблено цільову програму „Тепла оселя” з підтримки енергомодернізації багатоквартирних будинків у Закарпатській області, які беруть участь у програмі „ЕНЕРГОДІМ” державної установи „Фонд енерго-ефективності”, на 2022 – 2023 роки, затверджену розпорядженням голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 06.12.2022 № 873 (зі змінами).

За поданою підприємствами інформацією за дев'ять місяців поточного року проведено 7124 дослідження питної води в рамках проведення виробничого контролю, із яких шість взірців не відповідали вимогам нормативних показників, відібрано і проведено лабораторні дослідження 643 взірців стічних вод, які пройшли очистку на каналізаційних очисних спорудах, із них 75 не відповідали гранично допустимим показникам дозволів на спеціальне водокористування. Це обумовлено тим, що діючі каналізаційні очисні споруди вичерпали свій експлуатаційний та технологічний ресурс, обладнання застаріле та вкрай зношене, у тому числі у місті Ужгород, де об'єкт працює понад встановлену проектом потужність та за застарілою технологією.

За інформацією, поданою місцевими органами виконавчої влади та підприємствами водопровідно-каналізаційного господарства, на підприємствах наявні проекти, які спрямовані на забезпечення населених пунктів якісним централізованим водопостачанням та водовідведенням. Орієнтовний обсяг фінансових ресурсів становить понад 2,5 млрд гривень (за цінами 2019 – 2020 років), проекти потребують коригування.

З місцевих бюджетів через місцеві програми реформування та підтримки підприємств водопровідно-каналізаційного господарства, програми підтримки комунальних підприємств, поповнення статутних фондів водоканалів кошти спрямовувалися на проведення поточних локальних робіт із ремонту водопровідних та каналізаційних мереж, заміну насосного обладнання, придбання резервного обладнання та матеріальних і пально-мастильних матеріалів, оплату спожитої електроенергії.

З метою забезпечення населення області якісним водопостачанням у звітному періоді 2023 року з обласного бюджету надано субвенцію бюджету Хустської міської ради у сумі 1,05 млн грн на реалізацію проекту „Будівництво ділянки міського водопроводу по вул. Ластовча в м. Хуст. Коригування”.

З метою недопущення забруднення водотоків області стічними дощовими водами та у зв'язку із значною новою житловою забудовою міста Ужгород, зростанням кількості споживачів із бюджету розвитку обласного бюджету виділено субвенцію Ужгородській територіальній громаді (співфінансування) у сумі 5,0 млн грн на реалізацію інвестиційного проекту „Нове будівництво

магістрального самопливного колектора дощової каналізації діаметром 800 мм по вулицях Юлія Ревая, Олександра Хіри та Петра Лінтура в м. Ужгород”.

Природоохоронні заходи

З метою вирішення екологічних проблем, забезпечення збалансованого економічного і соціального розвитку території, ефективного використання природних ресурсів області у 2023 році реалізується Програма охорони навколишнього природного середовища Закарпатської області на 2021 – 2023 роки.

Фінансування природоохоронних заходів проводиться за рахунок коштів спецфонду обласного бюджету за Програмою охорони навколишнього природного середовища Закарпатської області на 2021 – 2023 роки.

У частині розвитку природно-заповідної справи та екологічної мережі вжито ряд заходів для збереження природної різноманітності ландшафтів, генофонду тваринного і рослинного світу, підтримання загального екологічного балансу. Здійснено заходи щодо створення об'єкта природно-заповідного фонду, на території якого підлягають охороні, збереженню і відновленню природні комплекси та об'єкти, що мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну та рекреаційну цінність.

У 2023 році створено ландшафтний заказник місцевого значення „Деренівка” площею 11,044 гектара.

Станом на 01.01.2023 питома вага природно-заповідного фонду області становить 16,18 відсотка загальної площі області.

Протягом трьох кварталів 2023 року оформлено 133 охоронні зобов'язання на об'єкти природно-заповідного фонду місцевого значення для дотримання встановленого режиму охорони та збереження цінних природних комплексів.

Підготовлено 18 розпоряджень голови обласної державної адміністрації - начальника військової адміністрації, якими затверджено 133 положення про об'єкти природно-заповідного фонду місцевого значення.

На виконання вимог статті 91 Закону України „Про природно-заповідний фонд України” видано 13 дозволів на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення.

З метою раціонального використання та відтворення рослинного світу, відповідно до Порядку встановлення лімітів спеціального використання природних рослинних ресурсів місцевого значення у Закарпатській області, затвердженого рішенням обласної ради від 28.05.2015 № 1262 (із змінами), розпорядженням голови обласної державної адміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 11.05.2023 № 447 „Про ліміти спеціального використання природних рослинних ресурсів місцевого значення у 2023 році” встановлено ліміти спеціального використання природних рослинних ресурсів місцевого значення у 2023 році, що забезпечить раціональне науково обґрунтоване

використання природних ресурсів місцевого значення, дасть можливість органам місцевого самоврядування як власникам цього ресурсу здійснювати спеціальне використання природних рослинних ресурсів на їх власній території, що є економічною основою їх діяльності.

У частині охорони та раціонального використання надр розглянуто клопотання МПП „АЛЕКС”, відповідно до частини другої статті 93 Водного кодексу України погоджено „Проект зон санітарної охорони водозабірної ділянки мінеральних природних столових вод родовища „Веча” свердловина № 1-Л(СВ) у с. Вовчий ур. Ждимир Мукачівського (Свалявського) району (рішення сесії від 19.05.2022 № 585).

Погоджено Проект зон санітарної охорони (далі – ЗСО) водозабірної ділянки надр (свердловина № 107/05) в смт Вишково Хустського району Закарпатської області Товариства з обмеженою відповідальністю Виробничо-аграрного підприємства „Шаяни” (рішення сесії від 19.05.2022 № 584).

У Інвестиційному атласі надрокористувача та на вебсайті облдержадміністрації – обласної військової адміністрації розміщено дев'ять ділянок надр на видобування корисних копалин у межах Закарпатської області, які пропонуються для продажу на аукціоні, а саме:

Доманська ділянка – піщано-гравійна суміш (Ужгородський р-н);

Зняцівська ділянка – глина (Ужгородський р-н);

Квасівське родовище – каолін первинний (Берегівський р-н);

Оноцьке родовище – глина (Виноградівський р-н);

Чабанівське родовище – глина (Ужгородський р-н);

Нижньо-Коропецьке родовище – глина (Мукачівський р-н);

Зборівське родовище діл. Південна – андезито-дацити (Мукачівський р-н);

Тереблянське родовище – сіль кам'яна (галіт) (Тячівський р-н);

Горянське родовище – підземні води (Ужгородський р-н).

У галузі охорони атмосферного повітря видано 24 дозволи на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Рішення про зупинення дії дозволів або їх анулювання не приймалися.

У виданому дозволі встановлюються умови до викидів забруднюючих речовин (у тому числі до технологічного процесу, обладнання та споруд, очистки газопилового потоку), виробничого контролю, до адміністративних дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру та терміни виконання заходів щодо скорочення обсягів викидів забруднюючих речовин, здійснення контролю за дотриманням встановлених гранично допустимих викидів забруднюючих речовин та умов дозволу на викиди.

Подано дані про величини фонових концентрацій забруднювальних речовин в атмосферному повітрі для розроблення проектів оцінки впливу на довкілля (далі – ОВД) та оцінки впливу на навколишнє середовище та документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів забруднюючих речовин 18 суб'єктам господарювання.

Розглянуто 43 повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, внесених суб'єктами господарювання до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, з яких 18 відхилено у зв'язку з неврахуванням вимог нормативно-правових актів, що регулюють питання оцінки впливу на довкілля планової діяльності. Надано 23 висновки із оцінки впливу на довкілля щодо планованої діяльності, якими визначено допустимість їх провадження та два висновки про недопустимість.

Оприлюднюються документи з оцінки впливу на довкілля планової діяльності на вебсайті департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації – обласної військової адміністрації із висвітленням інформації щодо ОВД: назва суб'єкта господарювання – реєстраційний номер справи про ОВД (повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає ОВД, оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля, інформація про висновок з оцінки впливу на довкілля, рішення про провадження планованої діяльності (із зазначенням органу, номера та дати їх прийняття).

З метою ознайомлення громадськості та органів влади з екологічним станом поверхневих вод, природно-заповідних об'єктів та оселищ (біотопів) Закарпатської області діє онлайн версія геоінформаційної системи екологічного моніторингу, яку можна знайти за вебадресою: ecozakarpat.net.ua.

Безпека життя та цивільний захист

Територія області внаслідок географічного положення і кліматичних умов зазнає впливу багатьох видів небезпечних природних явищ, взаємодії ряду природних та антропогенних факторів і процесів геологічного, гідрологічного та метеорологічного походження. Тут можливі землетруси силою 7 – 8 балів, сильні вітри із швидкістю до 35 – 40 м/с, паводки, від сильних до катастрофічних, багаточисленні зсуви та снігові лавини на схилах гір.

Найважливішими серед них є гідрометеорологічні, які у поєднанні з особливостями поверхні водозаборів (крутизна та величина схилів гір, незначна глибина залягання материнських порід, розчленованість рельєфу) відіграють домінуючу роль у створенні умов для катастрофічних природних явищ, у тому числі паводків, зсувів. Ці процеси мають загрозливий характер під час інтенсивних тривалих опадів та бурхливого сніготанення. Дощові та тало-дощові паводки відзначаються частотою, інтенсивністю перебігу та одночасним охопленням великих площ.

З особливо небезпечних метеорологічних явищ, за кількістю руйнувань будівель та споруд протягом 2018 – 2022 років для області стали характерними шквали, що спостерігаються під час злив і гроз, та супроводжуються градом.

Зростає частота високих паводків внаслідок збільшення водності, посилення антропогенного навантаження, порушення водоохоронного режиму у процесі господарювання. Населення, що проживає у прибережних містах і селах, зазнає

значних матеріальних та моральних втрат від паводків, перебуває у постійному напруженні.

Для захисту населення та населених пунктів, народногосподарських об'єктів і земель від шкідливої дії вод, мінімізації збитків від руйнівної дії паводків і повеней в області здійснюється ряд заходів щодо інженерного протипаводкового захисту території, упорядкування інфраструктури та розміщення населених пунктів і промислових об'єктів, а також створення нормативно-правової бази для регулювання забудови і поліпшення умов проживання у паводконебезпечних місцевостях.

Небезпека техносфери для населення та навколишнього середовища області обумовлена наявністю на території районів із високою густотою проживання населення, розгалуженої мережі газо-, нафто-, продукто- та етиленопроводів, наявністю у промисловості, сільському господарстві, енергетиці і комунальному господарстві хімічно-, пожежо- та вибухонебезпечних об'єктів.

Територія області не відноситься до зони спостереження об'єктів I – II категорії радіаційної небезпеки. На території області відсутні об'єкти, для яких встановлюються санітарно-захисна зона та зона спостереження.

Водночас на території області розташовано 904 потенційно небезпечні об'єкти (із яких 45 об'єктів магістральних трубопроводів, 26 об'єктів АТ „Укрзалізниця” та 833 інших ПНО), на яких за певних умов можливе виникнення аварій та катастроф, що обумовлюється високим ступенем зносу основних виробничих фондів, повільними темпами реконструкції та модернізації виробництва, зривами строків ремонту та заміни застарілого обладнання, несправністю або відсутністю надійних систем попередження і локалізації аварій, приладів контролю і засобів захисту, порушення вимог безпеки спеціалістами та персоналом. В області нараховується 321 потенційно небезпечна ділянка, території та інженерні споруди, зокрема: 92 гідротехнічні споруди, 182 мости автодорожні (великі і середні), 5 залізничних станцій, 28 залізничних мостів та віадуків, 14 тунелів (з них 276 паспортизовано, 45 підлягають паспортизації). На сьогодні в області ідентифіковано 239 об'єктів підвищеної небезпеки, що підлягають обладнанню системами раннього виявлення загрози виникнення надзвичайних ситуацій та оповіщення населення у разі їх виникнення, на яких змонтовано 46 об'єктових, 193 локальні системи оповіщення.

Підприємства, які виробляють хімічні речовини першого та другого класу небезпеки, на території області відсутні. Використовуються хімічні речовини II класу небезпеки (формаліни та карбамідно-формальдегідні концентрати, а також гідроокис натрію) – на Перечинському лісохімкомбінаті. Хімічні речовини I та II класу небезпеки, зокрема такі, що містять фосфіди, метанол, сполуки берилію, талію, сірковуглецю, на території області не виробляються і не використовуються. Відходи, що містять такі речовини, також відсутні. Хлор використовується тільки для знезаражування води на підприємствах сфери житлово-комунального господарства, які займаються водопостачанням та водовідведенням.

Згідно із проведеною класифікацією в області функціонує чотири хімічно-небезпечні об'єкти I ступеня хімічної небезпеки: один у своїй діяльності використовує аміак (проектна потужність 8,5 т) та три – хлор (проектна потужність 10,4 т). Сумарний запас цих речовин на підприємствах становить 18,9 тонн. Персонал хімічно небезпечних об'єктів, забезпечений засобами індивідуального захисту, становить 131 відсоток.

Територією області проходить розвинута транспортна мережа (автомобільна, залізнична), яка з'єднує Україну із південною та західною Європою. В області відносно розгалужена сітка залізниці. Щороку територією області перевозяться радіоактивні матеріали та хімічно небезпечні речовини.

Просторове планування, містобудування та архітектура

Відповідно до пункту 4.5 Структури стратегічних та операційних цілей і завдань регіональної Стратегії розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років щодо впровадження екологічної і природоохоронної складових у розроблення і оновлення містобудівної документації, підпункту 4.5.1 Коригування та оновлення Схеми планування території Закарпатської області та іншої планувальної документації, відповідно до змін екологічного і природоохоронного законодавства та потреб регіону розроблено Комплексну програму внесення змін до Схеми планування території Закарпатської області із проведенням її експертизи та створення (функціонування) містобудівного кадастру Закарпатської області на 2024 – 2028 роки, затверджену розпорядженням голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 17.10.2023 № 917.

Область бере участь у міжнародному проекті CLIMADAM „Стратегія адаптації до змін клімату та заходи щодо пом'якшення їх негативних наслідків для транскордонного регіону Словаччини та України” спільно з Агенцією підтримки регіонального розвитку Кошице (Словацька республіка). Основною ціллю проекту є розроблення стратегії адаптації до змін клімату для Закарпатської області та України та її апробація.

Основним напрямом діяльності у галузі містобудування та архітектури за визначений період є впровадження нового адміністративно-територіального устрою. Постановою Верховної ради України від 17 липня 2020 року № 807-IX „Про утворення та ліквідацію районів” сформовано новий районний рівень області та утворено шість районів: Ужгородський, Мукачівський, Хустський, Берегівський, Тячівський і Рахівський. Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 травня 2020 року № 572-р затверджено Перспективний план формування територій громад Закарпатської області, яким передбачено створення 64 територіальних громад на території області. У зв'язку з цим проводиться відповідна робота щодо зміни структури уповноважених органів з питань містобудування та архітектури на місцях та перерозподіл їх повноважень.

У результаті реалізації заходів обласної Програми створення та впровадження містобудівного кадастру Закарпатської області облаштовано окремий сервер та

придбано програмно-апаратний комплекс на базі програмного забезпечення платформи ArcGIS всесвітньовідомого бренду Esri.

На сьогодні система геопорталу містобудівного кадастру Закарпатської області знаходиться у дослідній експлуатації, доступ до системи тимчасово обмежений у зв'язку із введенням воєнного стану у державі. Відповідно до листа Міністерства цифрової трансформації України від 09.08.2022 № 1/06-2-6620 (лист обласної військової адміністрації від 17.08.2022 № 8021/06-11) розпорядникам інформації (зокрема містобудівної) рекомендовано не здійснювати публікацію відкритих наборів даних.

На зазначеному ресурсі, до обмеження доступу, завантажено картографічні матеріали затвердженої Схеми планування території Закарпатської області за напрямками: сучасне використання території, проектний план, комплексна оцінка території, інженерна підготовка та захист території, транспорт, електропостачання, розташування нерухомих об'єктів культурної спадщини. Сформовано та опубліковано на геопорталі декілька баз геопросторових даних на містобудівну документацію для населених пунктів області: матеріали генерального плану, плану зонування території, історико-архітектурного опорного плану та топографо-геодезичної основи міста Виноградів; картографічні матеріали на топографо-геодезичне знімання сіл Боржава, Притисянське, Тросник та Фанчиково Берегівського району, міста Тячів, сіл Лази, Тячівка та Руське Поле Тячівського району, селища Середнє, сіл Анталовці, Верхнє Солотвино, Дубрівка, Ляхівці, Малі Селменці, Нижнє Солотвино, Оріховиця, Худльово, Чертеж та Ратівці Ужгородського району. Опрацьовано та завантажено до баз даних топографічні карти М 1:10000 на територію Тячівської, Чопської та Зарічанської територіальних громад, топографічні плани М 1:2000 на територію с. Кам'янське, у роботі – топографічні карти М 1:10000 на територію Кам'янської, Солотвинської та Вільховецької територіальних громад.

24 липня 2021 року набрав чинності Закон України від 17 червня 2020 року № 711-IX „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель”, яким передбачено запровадження комплексного планування розвитку територій територіальних громад.

Комплексний план передбачає узгоджене прийняття рішень щодо цілісного (комплексного) просторового розвитку населених пунктів як єдиної системи розселення і території за їх межами.

Від початку дії Закону рішення про розроблення Комплексного плану прийняли 22 громади області, а саме: Солотвинська селищна ТГ, Великобичківська селищна ТГ, Тячівська міська ТГ, Вільховецька сільська ТГ, Іршавська міська ТГ, Ясінянська селищна ТГ, Перечинська міська ТГ, Мукачівська міська ТГ, Баранинська сільська ТГ, Міжгірська селищна ТГ, Полянська сільська ТГ, Кам'янська сільська ТГ, Зарічанська сільська ТГ, Виноградівська міська ТГ, Чопська міська ТГ, Неліпинська сільська ТГ, Тересвянська селищна ТГ, Ставненська сільська ТГ, Холмківська сільська ТГ, Бедевлянська сільська ТГ, Ясінянська селищна ТГ, Горінчівська сільська територіальна громада.

Ринок праці

У 2023 році на ринок праці Закарпатської області відчутно вплинула війна. Насамперед спостерігається збільшення потреби у кваліфікованій робочій силі. У січні – вересні 2023 року роботодавці поінформували Закарпатський обласний центр зайнятості про наявність 4,5 тис. вакансій.

Протягом дев'яти місяців поточного року послугами служби зайнятості скористалися 10,7 тис. осіб, з них 8,8 тис. осіб мали статус зареєстрованого безробітного.

З метою додаткового стимулювання мотивації до праці, матеріальної підтримки безробітних, за сприяння обласної служби зайнятості до громадських та інших робіт тимчасового характеру залучено 200 осіб.

Залишається дисбаланс між попитом та пропозицією робочої сили. Станом на 1 жовтня 2023 року у середньому в області на одне вільне робоче місце претендувало двоє безробітних. Найбільша невідповідність попиту на робочу силу та її пропозиції у професійно-кваліфікаційному розрізі спостерігалася серед кваліфікованих робітників сільського господарства (на одну вакансію претендували 35 осіб) та серед службовців, керівників (три особи на одну вакансію).

За січень – вересень 2023 року за сприяння Закарпатського обласного центру зайнятості роботу отримали 3,2 тис. осіб.

На сьогодні важливим напрямом діяльності служби зайнятості є сприяння у пошуку роботи внутрішньо переміщеним особам. З початку 2023 року за допомогою Закарпатського обласного центру зайнятості шукали роботу 838 осіб цієї категорії, із яких 639 мали статус зареєстрованого безробітного. Для пришвидшення працевлаштування 43 безробітні особи проходили професійне навчання. За січень – вересень 2023 року було працевлаштовано 195 внутрішньо переміщених осіб.

На виконання доручення Прем'єр-міністра України від 12 травня 2023 року № 10013/5/1-23 щодо здійснення позапланових заходів державного нагляду (контролю) з питань додержання законодавства про працю в частині дотримання строків та першочерговості виплати заробітної плати на підприємствах, в установах, організаціях та у фізичних осіб – підприємців, щодо яких наявна інформація про порушення строків виплати заробітної плати більш ніж за один місяць, відповідно до наказу Міністерства економіки України від 16.06.2023 „Про здійснення позапланових заходів державного нагляду (контролю) протягом періоду воєнного стану”, окремого доручення Голови Державної служби України з питань праці від 19.06.2023 № Д-81/1/2.1-23а, службовими особами управління інспекційної діяльності у Закарпатській області Західного міжрегіонального управління Державної служби з питань праці постійно здійснюються заходи контролю з питань виплати заробітної плати, її легалізації та зайнятості населення.

У порівнянні з початком року загальна кількість підприємств-боржників станом на 01.11.2023 зменшилася на чотири (з 10 до 6). Загальна сума

заборгованості із виплати заробітної плати станом на 01.11.2023 зменшилась на 2 млн 882 тис. грн (з 11 млн 961 тис. грн до 9 млн 078 тис. гривень).

Проводиться робота з питань забезпечення реалізації Стратегії про права осіб з інвалідністю на період 2017 – 2023 років, недопущення дискримінації та мобінгу, суспільно корисних робіт, психосоціальної підтримки на робочих місцях.

За січень – вересень 2023 року забезпечено 100 відсотків виконання запланованих заходів, спрямованих на зниження рівня виробничого травматизму та професійних захворювань на підприємствах, в установах, організаціях у межах Закарпатської області згідно із затвердженим Планом заходів Західного міжрегіонального управління Державної служби з питань праці по реалізації положень Національного плану спільних заходів щодо зниження рівня незадекларованої праці, виробничого травматизму та сприяння відновлення економіки на 2023 рік.

Результатом проведеної роботи є відсутність зростання рівня виробничого травматизму та професійних захворювань на підприємствах, в установах, організаціях у межах Закарпатської області за дев'ять місяців 2023 року у порівнянні з відповідним періодом минулого року.

Розвиток освітньої галузі та спорту

Дошкільна освіта як первинна ланка системи неперервної освіти представлена в області розгалуженою мережею закладів. За оперативними даними станом на 01.09.2023 мережа закладів дошкільної освіти налічує 601 заклад, з яких функціонують 583, у тому числі 24 – приватні. Дошкільна освіта надається 32723 дітям відповідного віку. Із загальної кількості закладів у 329 надають освітні послуги 1809 вихованцям із числа внутрішньо переміщених осіб.

У 2023/2024 навчальному році функціонують 573 заклади загальної середньої освіти, у тому числі 560 – комунальної та 13 – приватної форми власності.

З метою приведення мережі у відповідність до вимог законів України „Про освіту”, „Про повну загальну середню освіту” в області вживаються заходи із розроблення перспективної мережі закладів загальної середньої освіти із визначенням типу закладу (початкова школа, гімназія, ліцей) та з виокремленням із наведеного переліку опорних закладів та їх філій.

Завдяки проведеній роботі станом на 01.10.2023 створено 60 опорних закладів із дотриманням усіх нормативно-правових актів та 63 філій.

Спільно з місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування продовжено системну роботу щодо модернізації мережі закладів загальної середньої освіти, приведення її у відповідність до реальних потреб населення. Зокрема реалізація освітньої реформи здійснюється в основному шляхом зменшення кількості шкіл із малою наповнюваністю учнів.

У 2023 році в області функціонує 18 закладів позашкільної освіти системи Міністерства освіти і науки України, на базі яких організовано роботу гуртків, секцій та інших творчих об'єднань для вихованців. На базі філії „Арніка”

Комунального закладу позашкільної освіти „Закарпатський обласний центр дитячої та юнацької творчості „ПАДІЮН” Закарпатської обласної ради з червня організовано відпочинок дітей, батьки яких загинули, захищаючи незалежність України, пропали безвісти чи перебувають на довготривалому лікуванні у зв'язку із пораненням, дітей-сиріт, позбавлених батьківського піклування тощо.

В області функціонує 31 інклюзивно-ресурсний центр.

Мережа закладів професійної (професійно-технічної) освіти у Закарпатській області (далі – ЗП(ПТ)О) включає 16 закладів: чотири вищі професійні училища, два центри професійно-технічної освіти, дев'ять професійних ліцеїв та професійно-технічне училище. Контингент ЗП(ПТ)О налічує близько 6000 учнів, 76 відсотків учнівського контингенту одночасно із професією отримують повну загальну середню освіту. Навчання у закладах освіти здійснюється за 14 напрямками і видами господарської діяльності із 53 професій для шести галузей економіки: промисловість, торгівля і громадське харчування, будівництво, сільське господарство, транспорт, житлово-комунальне господарство і невиробничі види побутового обслуговування населення. Для осіб із особливими освітніми потребами забезпечується організація інклюзивного навчання.

12 цілісних майнових комплексів ЗП(ПТ)О передано із державної у спільну власність територіальних громад Закарпатської області.

В області функціонує 13 навчально-практичних центрів галузевого спрямування у семи ЗП(ПТ)О.

Ліцензовано нові професії та види підготовки (професійно-технічне навчання, перепідготовка, підвищення кваліфікації), зокрема: майстер готельного обслуговування; монтажник інформаційно-комунікаційного устаткування; монтажник систем вентиляції, кондиціонування повітря, пневмотранспорту й аспірації.

Утворено Центри кар'єри у дев'яти ЗП(ПТ)О; STEM-лабораторію у вищому професійному училищі № 3 м. Мукачево.

У Свалявському професійному будівельному ліцеї рішенням Національного агентства кваліфікацій акредитовано кваліфікаційний центр за професійною кваліфікацією „Електрогазоварник”. Кваліфікаційний центр може здійснювати оцінювання результатів навчання осіб (зокрема здобуте шляхом неформального навчання чи інформальної освіти), присвоєння та/або підтвердження професійної кваліфікації, а також визнання відповідних професійних кваліфікацій, здобутих в інших країнах.

З метою забезпечення ринку праці фахівцями та робітничими кадрами, забезпечення конституційного права громадян на здобуття професійно-технічної, фахової передвищої та вищої освіти відповідно до їх покликань, інтересів і здібностей розпорядженням в.о. голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 22.06.2023 № 592 затверджено обсяги регіонального замовлення на підготовку фахівців та робітничих кадрів у кількості 2470 осіб.

Пріоритетним є питання подальшого розвитку мережі ЗП(ПТ)О та модернізації матеріально-технічної бази для підвищення якості підготовки кадрів із урахуванням вимог сучасного виробництва. В умовах, коли на базі роботодавців пройти практику неможливо, підготовка на базі закладів є єдиною альтернативою.

В області підготовку спеціалістів із вищою освітою здійснюють вісім закладів вищої освіти різних типів та форм власності: чотири університети, одна академія, три інститути, з них чотири – державної форми власності; три – приватної форми власності, один – комунальної форми власності.

Підготовку фахівців за освітньо-професійним ступенем молодший бакалавр здійснює 20 закладів фахової передвищої освіти: чотири – комунальної, дев'ять – державної, сім – приватної форми власності.

У рамках реалізації Програми розвитку освіти Закарпаття на 2023 – 2027 роки, затвердженої розпорядженням голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 06.12.2022 № 873 (зі змінами), надаються відшкодування з оплати за навчання здобувачам пільгової категорії, які навчаються на контрактній основі у закладах вищої та фахової передвищої освіти області.

В області вживаються заходи щодо створення рівних, належних і безпечних умов здобуття освіти, організації безпечного освітнього середовища, що передбачають:

- забезпечення охорони закладів освіти із залученням поліції охорони;
- встановлення у закладах освіти комплексу тривожної сигналізації із підключенням до пунктів централізованого спостереження та реагування;
- облаштування необхідних огорож та здійснення інших інфраструктурних заходів щодо організації безпеки закладів освіти тощо;
- приведення споруд цивільного захисту (укриття) до стану придатності, здійснення ремонтів, забезпечення обладнанням тощо.

З метою ефективного попередження та протидії негативним безпековим явищам в освітньому середовищі, формування компетентностей безпеки учасників освітнього процесу облдержадміністрацією – обласною військовою адміністрацією затверджено План заходів щодо функціонування класів безпеки Закарпатської області на 2023 рік. На сьогодні функціонують чотири класи безпеки, з яких 17 – на етапі створення у закладах освіти, два класи – на об'єктах ДСНС.

Для реконструкції, реставрації та капітального ремонту захисних споруд цивільного захисту у закладах загальної середньої освіти у 2023 році постановою Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2023 року № 419 „Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на облаштування безпечних умов у закладах загальної середньої освіти” Закарпатській області передбачено кошти у сумі 17740,0 тис. гривень. З місцевого бюджету буде спрямовано 3477,5 тис. гривень. Завдяки цьому заплановано провести капітальний ремонт захисних споруд цивільного захисту у 10 закладах загальної середньої освіти.

З метою забезпечення у сільській місцевості регулярного безоплатного перевезення до місць навчання, роботи і додому учнів та педагогічних працівників, які проживають на відстані понад два кілометри від школи, в області здійснюються заходи щодо закупівлі шкільних автобусів. З цією метою із місцевих та державного бюджетів виділено 24117,0 тис. грн, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2023 року № 418 „Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання шкільних автобусів” – 66083,0 тис. гривень. Це дало можливість придбати 30 шкільних автобусів, у тому числі чотири транспортні засоби, спеціально обладнані для перевезення маломобільних груп населення.

У 2023 році у галузі освіти реалізовується Програма розвитку освіти Закарпаття на 2023 – 2027 роки, у частині:

здійснення заходів із реалізації Концепції „Нова українська школа”, оплати за виготовлення документів про загальну середню освіту тощо;

проведення свят, конкурсів, змагань, фестивалів дітей та юнацтва, нагородження їх переможців; забезпечення участі команд у всеукраїнських, обласних, зональних та інших заходах;

упровадження механізму стимулювання обдарованої молоді, педагогічних працівників, зокрема відзначення грошовими преміями переможців учнівських олімпіад та вчителів, які їх підготували, відзначення кращих випускників за найвищі результати зовнішнього незалежного оцінювання тощо.

В області у 2023 році 74 випускники набрали максимальну кількість балів на НМТ (національний мультипредметний тест).

З 6 по 10 червня 2023 року відбувся II обласний етап Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри „Сокіл” („Джура”). Понад 120 учасників із усіх районів Закарпатської області мали змогу випробувати себе у військово-спортивних, культурно-інтелектуальних і патріотичних конкурсах.

У 2023 році закарпатські педагоги виборювали право називатися найкращими у номінаціях: всеукраїнський конкурс „Учитель року”, „Захист України”, „Основи здоров’я”, „Початкова освіта”, „Фізична культура”.

Охорона здоров’я

пріоритетними напрямками діяльності департаменту охорони здоров’я облдержадміністрації – обласної військової адміністрації у 2023 році є:

реалізація стратегічних напрямів щодо подальшого реформування медичної галузі в умовах адміністративно-територіальної реформи, що відбулась, децентралізації та автономізації закладів охорони здоров’я області;

реалізація інфраструктурного етапу реформи охорони здоров’я, зокрема формування спроможної мережі Закарпатського госпітального округу та візуальне сприйняття самих лікарень, матеріально-технічне оснащення закладів охорони здоров’я;

формування мережі за певним функціоналом, укомплектуванням, яка повинна надавати усі необхідні медичні послуги на території проживання особи, а також досягнення цілей, що впроваджуються Програмою медичних гарантій в Україні;

підвищення доступності медичної допомоги жителям області шляхом наближення менш складних послуг до пацієнта та концентрації високо-технологічних послуг для важчих випадків у кластерних та надкластерних закладах охорони здоров'я;

розбудова системи доказової медичної реабілітації;

імплементация рішень Ради безбар'єрності щодо виконання заходів із реалізації Національної стратегії зі створення безбар'єрності;

подальша робота закладів охорони здоров'я в умовах воєнного стану в Україні.

З моменту повномасштабного вторгнення із внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО), які тимчасово проживають на території області, звернулося за медичною допомогою 322113 осіб.

Медична допомога ВПО надається як первинна, так і спеціалізована усіма закладами охорони здоров'я області, що працюють на договірних відносинах із Національною Службою Здоров'я України (далі – НСЗУ).

Щодо закладів охорони здоров'я первинного рівня.

В області забезпечено дотримання вимог щодо місць тимчасового перебування, організовано належний медичний нагляд за внутрішньо переміщеними особами, що мінімізує ризик виникнення та поширення інфекційних захворювань.

Налагоджено вчасне інформування відповідного територіального підрозділу ДУ „Закарпатський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України” про випадок підозри на інфекційне захворювання, що дозволяє оперативно та вчасно організувати першочергові протиепідемічні заходи, локалізувати та ліквідувати осередок інфекційного захворювання.

Щодо закладів охорони здоров'я які надають спеціалізовану медичну допомогу.

Госпіталізація хворих, у тому числі ВПО, здійснюється відповідно до вимог МОЗ України, з урахуванням медичних послуг, що надаються закладом охорони здоров'я, та відшкодовуються відповідно до укладених договорів Національною службою здоров'я України.

У закладах охорони здоров'я області забезпечено надання медичної допомоги як мешканцям області, так і ВПО та військовослужбовцям, які евакуюються із зон, де ідуть активні бойові дії. Розпорядженням голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 16.03.2022 № 49 (зі змінами) затверджено перелік закладів обласного підпорядкування, у яких можуть тимчасово розміщуватися внутрішньо переміщені та/або евакуювані особи.

До переліку включено чотири заклади охорони здоров'я області, а саме: комунальне некомерційне підприємство „Закарпатський обласний дитячий санаторій „Малютко” Закарпатської обласної ради, де частину приміщень виділено для проживання ВПО, решта – використовується для реабілітації та оздоровлення дітей;

комунальне некомерційне підприємство „Солотвинська обласна алергологічна лікарня” Закарпатської обласної ради – частину приміщень виділено для проживання ВПО (підопічні закладу КУ „Запорізький геріатричний пансіонат”, решта на сьогодні використовується для реабілітації;

комунальне некомерційне підприємство „Обласний будинок дитини” Закарпатської обласної ради, де станом на сьогодні перебувають евакуйовані із спеціалізованого будинку дитини міста Біла Церква;

комунальне некомерційне підприємство „Обласний заклад з надання психіатричної допомоги с. Вільшани” Закарпатської обласної ради, де перебувають евакуйовані внутрішньо переміщені особи із Харківської, Луганської та Донецької областей.

Спільно з Міністерством охорони здоров'я України опрацьовано питання про тимчасове розміщення евакуйованих громадян із числа маломобільних груп населення (осіб похилого віку та осіб з інвалідністю) у закладах охорони здоров'я, що надані МОЗ України, та у комунальних багатoproфільних лікарнях, які не визначені у рамках спроможної мережі.

Хворі із числа ВПО розміщуються у заклади охорони здоров'я Міністерства охорони здоров'я України, зокрема у державній установі Науково-практичний медичний центр „Реабілітація” Міністерства охорони здоров'я України розміщено особи вказаної категорії, які евакуйовані з Дніпропетровської області, та у ДЗ „Українська алергологічна лікарня Міністерства охорони здоров'я України”.

У межах реалізації Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року з керівниками комунальних некомерційних підприємств та їх власниками опрацьовуються питання про створення системи реабілітаційної і післяреабілітаційної інтегрованої допомоги та скоординованого маршруту отримання послуг від обласного рівня до рівня громади для осіб, які потребують цієї допомоги.

З цією метою в області протягом 2023 – 2024 років розбудовуватиметься мережа безбар'єрних закладів якісної медичної реабілітації у сфері охорони здоров'я та впроваджуватимуться сучасні медичні послуги, зокрема шляхом надання кластерними та надкластерними багатoproфільними комунальними некомерційними підприємствами закладів охорони здоров'я області медичних послуг за пакетами медичних гарантій № 25 „Медична реабілітація немовлят, які народилися передчасно та/або хворими, протягом перших трьох років життя”; № 53 „Реабілітаційна допомога дорослим і дітям у стаціонарних умовах”; № 54 „Реабілітаційна допомога дорослим і дітям у амбулаторних умовах”.

Із питань охорони психічного здоров'я та надання психологічної допомоги особам, які постраждали внаслідок збройної агресії російської федерації проти

України, заклади первинної медико-санітарної допомоги укладають договори із НСЗУ за пакетом „Супровід і лікування дорослих та дітей з психічними розладами на первинному рівні медичної допомоги” (станом на сьогодні 11 закладами укладено договори за цим пакетом). 2567 медичних працівників пройшли навчання за Програмою дій із подолання прогалін у сфері психічного здоров'я (mhGAP) для збільшення доступності послуг із охорони психічного здоров'я за Програмою mhGAP на первинному рівні;

забезпечується відповідність будівель вимогам ДБН В.2.2-40:2018 „Інклюзивність будівель і споруд” та новим рекомендаціям ДБН В.2.2-10:2022 „Заклади охорони здоров'я”;

впроваджуються прийняті та затверджені МОЗ України нормативно-правові акти (НПА) щодо реабілітації з метою розбудови сучасної системи реабілітації на засадах пацієнтоцентричності, мультидисциплінарності та доказовості;

спільно з міжнародними донорами в області буде реалізовано проєкт „Реконструкція нежитлової будівлі літери „Б” з добудовою та благоустроєм прилеглої території під реабілітаційний центр за адресою: м. Ужгород, вул. Грибоедова 20 „Б”. Площа території становить 0,888 га, площа споруди – 5460 кв. м, із власним укриттям – 350 кв. м, кількість корпусів – один, запланована кількість ліжко-місць – 134. Відповідно до орієнтовного плану реалізації цього флагманського проєкту заплановано: дата затвердження ПКД – вересень 2023 року; дата початку робіт – листопад 2023 року; дата завершення робіт I черги – серпень 2024 року; дата відкриття всього комплексу – жовтень 2025 року.

Культура

Культурне обслуговування населення області здійснюють чотири обласні професійні театри та один муніципальний драматичний театр, комунальні заклади культури: „Академічний камерний хор „Кантус” Закарпатської обласної ради, „Заслужений академічний Закарпатський народний хор” Закарпатської обласної ради, „Ужгородський музичний фаховий коледж імені Д. Є. Задора” Закарпатської обласної ради, „Обласний організаційно-методичний центр культури” Закарпатської обласної ради, „Закарпатська обласна філармонія” Закарпатської обласної ради (у якій працює п'ять професійних музичних колективів), комунальний заклад вищої освіти „Академія культури і мистецтв” Закарпатської обласної ради, 67 мистецьких шкіл, 435 закладів культури клубного типу та 458 бібліотек системи Міністерства культури та інформаційної політики України, 18 комунальних музеїв, з них – три обласні. У музеях області зберігається понад 372,8 тисяч пам'яток.

Протягом 2023 року здійснювались заходи, спрямовані на створення належних умов для задоволення культурних та інформаційних потреб населення, підвищення ролі культури у консолідації суспільства, підтримку творчих ініціатив з урахуванням правового режиму воєнного стану.

З метою презентації творчих досягнень на міжнародному, всеукраїнському та регіональних рівнях провідні колективи області взяли участь у культурно-мистецьких акціях Європи, зокрема у майстер-класах хорових диригентів та співаків зі Швейцарії, у фестивалях „Lous Cigalouns de Mourseuns” та „Lous geoules” у містах Морсан-ла-Нувель і Ла-Реол (Франція) (липень 2023 року), у Святі русинсько-української культури у містах Свидник та Пряшів (Словацька Республіка) тощо.

Закладами культури проводилася робота щодо залучення позабюджетних коштів. За дев'ять місяців 2023 року Закарпатською обласної універсальною науковою бібліотекою імені Федора Потушняка було надано додатково платних послуг у сумі 48,6 тис. грн та залучено інвестицій у сумі 830 тис. грн, у тому числі для підтримки діяльності інформаційно-ресурсного центру „Вікно в Америку” – грант Посольства США в Україні у сумі 440 тис. грн (400 тис. грн – оновлення приміщення (ремонт, меблі, техніка); 40 тис. грн – програми), 390 тис. грн – реалізація проєкту „Простір єдності та підтримки”, що реалізується за фінансової підтримки Карпатського Фонду (Carpathian Foundation Fondation de France).

На території області розташовано 1837 об'єктів культурної спадщини, з них: 506 пам'яток археології; 524 пам'ятки історії; 93 пам'ятки монументального мистецтва; 489 пам'яток архітектури та містобудування; 41 – садово-паркового мистецтва; 175 – ландшафтних пам'яток; 9 – науки і техніки. Усі пам'ятки внесено до електронного реєстру нерухомих об'єктів культурної спадщини України, у тому числу пам'яток національного значення – 101 об'єкт, з них занесено до Державного реєстру – 39 об'єктів.

У рамках Програми охорони культурної спадщини Закарпатської області на 2021 – 2023 роки розроблено науково-проєктну документацію на реставрацію, реабілітацію, музеєфікацію, ремонт, пристосування шести пам'яток культурної спадщини. Враховуючи проблемні питання щодо збереження мережі закладів культури області, спільно з Державним агентством України з питань мистецтв та мистецької освіти проводиться робота з питань формування переліків базової мережі закладів культури та порядку виключення закладів культури із базової мережі.

Соціальний захист. Підтримка сім'ї, дітей та молоді

Станом на 1 жовтня 2023 року на первинному обліку в службах у справах дітей області перебуває 2084 дитини-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування. Протягом 2023 року кількість дітей зазначеної категорії збільшилася на 24 дитини.

Тенденція до зменшення кількості дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування спостерігалася протягом 2012 – 2021 років. Починаючи з 2021 року спостерігається тенденція до збільшення зазначеної категорії дітей (станом на 31.12.2012 – 2397, на 31.12.2021 – 2042, на 31.12.2022 – 2060, на 01.10.2023 – 2084).

Більшість дітей (1768 осіб) охоплено сімейними формами виховання, з них: перебуває під опікою/піклуванням та проживає у сім'ях громадян 1446 дітей, знаходяться на вихованні у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях 322 дитини. Загальна кількість вихованців, які виховуються у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях, – 371.

Протягом дев'яти місяців 2023 року 271 дитина набула статус дитини-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування; до сімейних форм виховання влаштовано 305 дітей, у тому числі 41 дитину усиновлено, 211 дітей влаштовано під опіку/піклування, 42 – у дитячий будинок сімейного типу та прийомну сім'ю, 11 дітей повернуто на виховання до біологічних батьків. 22 дитини влаштовано у сім'ї майбутніх опікунів/піклувальників. Протягом дев'яти місяців 2023 року створено один дитячий будинок сімейного типу та шість прийомних сімей.

Спільно з підрозділами ювенальної превенції Національної поліції та органами освіти у ході профілактичних рейдів „Вулиця”, „Вокзал”, „Підліток” протягом 2023 року виявлено 221 дитину, 195 – вилучено, у тому числі 46 – з вулиці.

Службами у справах дітей райдержадміністрацій – районних військових адміністрацій, міських, сільських, селищних рад територіальних громад обстежено 1258 функціонально неспроможних сімей, вилучено 143 дитини. За невиконання батьківських обов'язків попереджено 626 батьків, ініційовано притягнення до відповідальності – 210.

Для здійснення соціального захисту позбавлених сімейного виховання дітей, які опинилися у складних житлово-побутових умовах, залишили навчальні заклади, спрямовувалась діяльність притулку для дітей (сел. Батьово). Протягом 2023 року у закладі утримувалось 184 дитини, 147 дітей поступили року, вибуло – 155 дітей. Із числа утриманців закладу 164 дитини були вилучені з сім'ї підрозділами національної поліції або службою у справах дітей, п'ять доставлені з вулиці як такі, що самовільно залишили сім'ю, заклади, знайдені, підкинута, 14 – переведені з іншого притулку, доставлені з приймальників-розподільників закладів охорони здоров'я, місць позбавлення волі тощо, за самостійним зверненням до закладу влаштовано одну дитину.

З метою адаптації у суспільстві бездоглядних та безпритульних дітей, надання їм протягом тривалого періоду соціальної, психологічної, медичної та інших видів допомоги у м. Свалява діє Закарпатський центр соціально-психологічної реабілітації дітей на 20 місць. У 2023 році до закладу влаштовано 33 дитини, реабілітацію пройшли – 53.

Протягом дев'яти місяців 2023 року спостерігалася тенденція до збільшення кількості дітей, які перебувають на обліку з приводу жорстокого поводження. Станом на 01.01.2023 на обліку перебувало 53 дитини цієї категорії, станом на 01.10.2023 таких дітей налічувалося 69, взято на облік протягом дев'яти місяців 2023 року 61 дитину.

Доходи населення

Середня заробітна плата (номінальна) штатного працівника підприємств, установ та організацій у січні 2022 року становила 12115 грн, що у 1,9 рази вище рівня мінімальної заробітної плати (6500 гривень).

Традиційною для економіки залишається галузева диференціація заробітної плати. Найбільшою була заробітна плата працівників підприємств з виробництва електричного устаткування, з виробництва автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів, в установах фінансової та страхової діяльності, підприємств з виробництва хімічних речовин і хімічної продукції, в установах державного управління й оборони; обов'язкового соціального страхування та на підприємствах із постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря. Перевищення заробітної плати відносно середнього рівня у економіці області у зазначених видах діяльності становить 15,9 – 36,2 відсотка.

Виконання місцевих бюджетів

За 2022 рік до місцевих бюджетів області мобілізовано податків, зборів та інших доходів у сумі 9706,7 млн грн, що на 35,8 відс., або 2557,2 млн грн, більше надходжень за 2021 рік. Доходи загального фонду зросли на 41,9 відс., або на 2676,4 млн грн, спеціального – зменшились на 15,8 відс., або на 119,3 млн гривень. Значне зростання доходів загального фонду місцевих бюджетів зумовлено головним чином збільшенням (у 7,8 рази, або на 2075,3 млн грн) надходжень податку на доходи фізичних осіб з військовослужбовців. Скорочення доходів спеціального фонду місцевих бюджетів спричинено зменшенням (на 18,0 відс., або 106,7 млн грн) власних надходжень бюджетних установ.

За 2023 рік до місцевих бюджетів області очікується податків, зборів та інших доходів у сумі 12463,3 млн грн, що на 28,4 відс., або 2756,6 млн грн, більше надходжень за 2022 рік. Зростання зумовлено збільшенням на 47,8 відс., або на 1137,9 млн грн, надходжень податку на доходи фізичних осіб з військово-службовців (показники станом на 01.10.2023).

Видатки місцевих бюджетів у 2022 році становили 15049,6 млн грн, що на 4,2 відс., або на 608,0 млн грн, перевищило показник 2021 року.

Збройна агресія російської федерації в Україні стала причиною перерозподілу видатків у 2022 році у розрізі галузей бюджетної сфери. Значні кошти – 825,4 млн грн, у 2022 році спрямовано у вигляді трансфертів з місцевого бюджету державному бюджету, у 2021 році цей показник становив 57,3 млн гривень. З цієї ж причини на 64,6 відс. зросли видатки на соціальний захист – 786,5 млн грн у порівнянні з 477,8 млн грн у 2021 році, оскільки актуальними стали програми соціального захисту населення, зокрема ті, які стосуються внутрішньо переміщених осіб, надання підтримки військово-службовцям та їхнім сім'ям.

У 2023 році очікується зростання видатків у порівнянні з 2022 роком на 16,8 відс., їх обсяг становитиме близько 17583,5 млн гривень.

Попри те, що триває збройна агресія росії, пріоритетність видатків у 2023 році залишається такою, як у попередньому році, очікується зростання видатків на галузі соціально-культурної сфери. Видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення зростуть на 13,8 відс., на освіту – на 1,8 відс., культуру – на 14,7 відс., фізичну культуру і спорт – на 32,7 відс. (за рахунок запланованої у 2023 році субвенції з державного бюджету на реалізацію соціального проекту „Активні парки – локації здорової України” у обсязі 1,6 млн гривень).

На сьогодні в умовах воєнного стану в Україні пріоритетними залишатимуться видатки на підтримку Збройних Сил України, забезпечення територіальної оборони та соціального захисту населення.

Проекти регіонального розвитку

Напрями діяльності та заходи щодо реалізації проектів регіонального розвитку здійснюються відповідно до Регіональної стратегії розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років (далі – Стратегія), в межах якої було розроблено Програму підтримки державної політики регіонального розвитку та підтримки громад Закарпатської області на 2021 – 2023 роки.

Метою Програми є формування необхідних інструментів посилення інформаційного супроводу децентралізації реформ в Україні на території Закарпатської області, а також створення умов для реалізації Стратегії та сприяння визначенню смарт-спеціалізації регіону.

Відповідно до плану заходів передбачено ряд завдань для впровадження кращих практик регіонального розвитку на території області, реалізації проектів, спрямованих на підтримку гірських, низинних та депресивних територій, а також фінансової підтримки проектів співробітництва громад.

У зв'язку із введенням воєнного стану в Україні Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 (зі змінами) фінансування проектів регіонального розвитку за рахунок коштів державного бюджету призупинено.

На сьогодні кошти обласного бюджету першочергово спрямовуються на матеріально-технічне забезпечення підрозділів територіальної оборони та соціальний захист внутрішньо переміщених осіб, які перебувають на території Закарпатської області у зв'язку із веденням бойових дій на території України.

Підтримка внутрішньо переміщених осіб в області

За оперативними даними мобільних операторів в області станом на 01.10.2023 перебувають понад 440 тис. внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО), які внаслідок російсько-української війни перемістилися на територію Закарпатської області. Органами соціального захисту населення райдержадміністрацій – районних військових адміністрацій, виконавчих органів місцевих рад територіальних громад та працівниками центрів надання

адміністративних послуг (ЦНАПів) області інформацію про 137150 осіб (у тому числі 44780 дітей, 4632 особи з інвалідністю, 18218 осіб похилого віку) внесено до Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб, держателем якої є Міністерство соціальної політики України. Після взяття на облік за місцем фактичного проживання та отримання довідки встановленого взірця усі внутрішньо переміщені особи мають право на призначення і виплату усіх видів державних допомог та отримують соціальні, освітні, медичні послуги відповідно до потреб і вимог чинного законодавства.

Загальна сума коштів нарахованої державної фінансової допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам у 2023 році станом на 01.10.2023 становить 1312,541 млн гривень.

Реалізація заходів із підтримки внутрішньо переміщених осіб здійснюється шляхом фінансування коштів місцевих бюджетів закладів освіти, культури, охорони здоров'я, фізичної культури, соціального захисту населення, які надають відповідні публічні послуги усім жителям області. На 2023 рік у місцевих бюджетах області було передбачено видатків, пов'язаних із наданням підтримки та допомоги внутрішньо переміщеним особам, у загальній сумі 115368,7 тис. гривень. Станом на 01.10.2023 із місцевих бюджетів здійснено касових видатків у сумі 44325,3 тис. гривень.

У межах діючих регіональних програм здійснюються заходи, спрямовані на сприяння адаптації внутрішньо переміщених осіб на новому місці проживання, а саме:

відповідно до Регіональної програми „Турбота” щодо посилення соціального захисту громадян на 2022 – 2024 роки, затвердженої рішенням обласної ради від 02.12.2021 № 464 (зі змінами), надається матеріальна допомога найбільш незахищеним категоріям громадян – мешканцям області, які внаслідок недостатнього матеріального забезпечення потребують соціальної підтримки, у тому числі і внутрішньо переміщеним особам; передбачено забезпечення безоплатного тимчасового проживання, харчування, інших видів життєдіяльності евакуйованих внутрішньо переміщених осіб шляхом відшкодування підприємствам, установам, організаціям будь-яких форм власності (крім тих, які утримуються за рахунок бюджетних коштів), фізичним особам – підприємцям вартості надання послуг з безоплатного тимчасового проживання, харчування, інших видів життєдіяльності внутрішньо переміщених та/або евакуйованих осіб у зв'язку із введенням воєнного стану на території України. З метою заохочення місцевого населення до надання тимчасового прихистку внутрішньо переміщеним особам закарпатцям, які безоплатно прихистили вимушених переселенців, надається одноразова матеріальна допомога у сумі 4000,00 гривень за розміщення з вересня 2022 року до грудня 2025 року включно двох і більше внутрішньо переміщених осіб на період не менш ніж 30 календарних днів, а за розміщення багатодітної сім'ї (трьох і більше дітей) та сімей, у складі яких є особа з інвалідністю (I, II групи), на період не менш ніж 90 днів, розмір одноразової

матеріальної допомоги становить 15,0 тис. гривень. Станом на 01.10.2023 така допомога виплачена 80 особам у сумі 320,0 тис. гривень;

відповідно до Програми облаштування місць для тимчасового перебування внутрішньо переміщених осіб у Закарпатській області на 2022 рік, затвердженої розпорядженням голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 04.08.2022 № 419 (зі змінами), здійснюється фінансування видатків на проведення ремонтних робіт у приміщеннях відібраних об'єктів для місць компактного проживання ВПО;

відповідно до Програми будівництва (придбання) житла у Закарпатській області на 2023 – 2026 роки, затвердженої розпорядженням голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 23.11.2022 № 800 (зі змінами), здійснюється фінансування видатків на будівництво багатоквартирних будинків для забезпечення житлом ВПО. Програма реалізується шляхом здійснення заходів за напрямками: будівництво (придбання) багатоквартирних будинків; будівництво (придбання) смарт-квартирних будинків; будівництво (придбання) смарт-апартаментів;

відповідно до Комплексної соціально-економічної програми забезпечення молоді, учасників АТО/ООС та внутрішньо переміщених осіб житлом у Закарпатській області на 2023 – 2027 роки, затвердженої розпорядженням голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 30.11.2022 № 835 (зі змінами), передбачено надання пільгових довгострокових кредитів молодим сім'ям та самотнім молодим громадянам, у тому числі із числа внутрішньо переміщених осіб, на будівництво/реконструкцію/придбання житла;

відповідно до Регіональної програми сталої психосоціальної підтримки населення, постраждалого від російської агресії „ТИ ЯК?“ на 2023 – 2025 роки, затвердженої розпорядженням голови облдержадміністрації – обласної військової адміністрації від 12.06.2023 № 570, запроваджено ефективний механізм взаємодії між органами державної влади та недержавними організаціями, які надають послуги у сфері психічного здоров'я, створено сталу систему психосоціальної підтримки населення, постраждалого від російської агресії;

відповідно Комплексної програми підтримки внутрішньо переміщених осіб у Закарпатській області на 2023 – 2025 роки, затвердженої розпорядженням голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 04.09.2023 № 785, передбачено комплекс заходів із реалізації житлових та майнових прав ВПО, працевлаштування ВПО, соціального захисту ВПО, інформаційні заходи та забезпечення освітніх, медичних, психологічних та культурних послуг.

В області утворено Координаційний центр підтримки цивільного населення, який є консультативно-дорадчим органом при облдержадміністрації – обласній військовій адміністрації та основними завданнями якого є підтримка та координація надання допомоги населенню, постраждалому внаслідок збройного конфлікту, зокрема внутрішньо переміщеним особам, ветеранам війни, особам з інвалідністю внаслідок війни, особам, які мають особливі заслуги перед

Батьківщиною, постраждалим учасникам Революції Гідності, членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членам сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, іншим постраждалим, забезпечення ефективної взаємодії між органами виконавчої влади, правоохоронними та іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, організаціями та установами, що залучають до своєї діяльності волонтерів, волонтерами, представництвами в Україні міжнародних гуманітарних організацій під час вирішення питань щодо соціального захисту, забезпечення житлом та зайнятості постраждалого населення, надання психосоціальної, медичної та правової допомоги постраждалому населенню.

Утворено Раду з питань внутрішньо переміщених осіб як консультативно-дорадчий орган при Закарпатській обласній державній адміністрації – обласній військовій адміністрації (розпорядження голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 01.09.2023 № 780). Станом на 01.10.2023 відповідні ради утворені при чотирьох райдержадміністраціях – районних військових адміністраціях та 10 виконавчих органах місцевих рад (ТГ). Робота щодо утворення рад у громадах області триває. Діє „гаряча лінія” з питань розміщення вимушено переміщених осіб та для осіб з інвалідністю, які були змушені переїхати з місць, де ведуться активні бойові дії. Для виконання заходів із гуманітарного реагування облдержадміністрація – обласна військова адміністрація співпрацює із понад 20 міжнародними, громадськими, благодійними організаціями, фондами, зокрема: ADRA Ukraine, People in Need, IOCC, Medecins Sans Frontieres, UNHCR, KOLPING, Восток SOS, Закарпатська обласна організація Товариство Червоного Хреста України, ДВНЗ „Ужгородський національний університет”, благодійна організація „Дім Милосердя”, Українська Фундація громадського здоров'я, Комітет медичної допомоги в Закарпатті, благодійний фонд „Серця до Серця”, благодійний фонд „КАРІТАС”, МОМ, ООН та інші. Усі 64 територіальні громади області охоплено гуманітарною допомогою благодійних організацій.

До реалізації проблемних нагальних питань у сфері захисту прав дітей, спричинених збройною агресією російської федерації на територію України, до органів державної влади у сфері освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, юстиції, прикордонної служби долучилися громадські організації та міжнародні партнери – ГО „Неємія”, МБФ СОС дитячі містечка України, ЗЖГО „Веста”, „Комітет медичної допомоги на Закарпатті”, МФОЗНС „Регіон Карпат”, представництва УВКБ ООН, БФ Доркас Ейд Інтернешинал, БФ „Світ без сиріт”, ГО „Співчуття”, БФ „Щасливі серця”. Учасники вирішили спрямувати зусилля на надання адресної допомоги сім'ям з дітьми, дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, дітям без супроводу та дітям з інвалідністю. Службою у справах дітей підписано п'ять меморандумів про співпрацю з МБО „СОС Дитяче містечко України”, ГО „Точка рівноваги”, ГО „Українська перспективність” та Fundacja „Happy Kids”, ГО „Неємія”.

Відповідно до укладених у 2022 році між облдержадміністрацією – обласною військовою адміністрацією та Відокремленим підрозділом Угорської екуменічної служби допомоги в Україні, а також міжнародною громадською організацією „Людина в біді” (People in Need, PIN) меморандумів щодо додаткової підтримки домогосподарств, які безоплатно надають прихисток вимушеним переселенцям, у 2023 році близько 600 домогосподарств області вже безоплатно отримали дрова. З метою вирішення нагальних питань, які постають перед вимушеними переселенцями, а також для організації прийому, зберігання і видачі гуманітарної допомоги для внутрішньо переміщених осіб у територіальних громадах області створені центри (пункти), що виконують функції гуманітарних хабів. Фінансування таких гуманітарних центрів (пунктів) у територіальних громадах здійснюється за рахунок коштів благодійних організацій, волонтерів, особистих внесків мешканців, у тому числі з-за кордону.

З початку військової агресії російської федерації проти України місцями компактного проживання для внутрішньо переміщених осіб стали 307 закладів бюджетної сфери (школи, дошкільні, позашкільні, оздоровчі, спортивні заклади, гуртожитки тощо), де проживали понад 15,5 тисяч внутрішньо переміщених осіб, які були охоплені безкоштовним харчуванням, іншими послугами забезпечення життєдіяльності.

Облдержадміністрацією – обласною військовою адміністрацією із залученням районних державних адміністрацій – районних військових адміністрацій організовано та забезпечено проведення моніторингових візитів/безвізних перевірок стану, облаштування, кількості мешканців та вільних ліжко-місць у місцях тимчасового поселення ВПО. Потреба у тимчасовому і соціальному житлі для внутрішньо переміщених осіб значно перевищує можливості територіальних громад сформувати фонди такого житла.

На сьогодні побудовані збірні будиночки двох модульних містечок у містах Свалява та Мукачево завдяки співпраці Закарпатської обласної ради та Благодійного Фонду „Карітас” Чеської Республіки”, про що було підписано відповідний договір щодо надання благодійної допомоги у натуральній формі. Також модульне містечко для вимушених переселенців побудоване у селі Середнє Ужгородського району. До втілення зазначеної ініціативи зі створення нового житла для внутрішньо переміщених осіб долучились партнери зі Словацького Уряду. Розпорядженням голови облдержадміністрації – обласної військової адміністрації від 18.08.2022 № 451 затверджено Перелік об’єктів комунальної форми власності та замовників робіт з капітального та поточного ремонтів будівель (приміщення) для тимчасового перебування внутрішньо переміщених осіб (зі змінами). В області відібрано 216 об’єктів різної форми власності, у приміщеннях яких здійснюється ремонт за кошти місцевих бюджетів, благодійних, релігійних та міжнародних організацій для подальшого проживання у них внутрішньо переміщених осіб, зокрема із числа маломобільних груп населення. У приміщеннях 135 об’єктів ремонтні роботи завершено, створено 5281 місце для проживання ВПО.

З 24 лютого 2022 року у обласних інтернатних установах, пансіонатах та центрах було розміщено понад 260 підопічних інтернатних установ з інших областей та 300 внутрішньо переміщених осіб. Станом на 01.10.2023 у психоневрологічних інтернатах, геріатричному пансіонаті, дитячих будинках-інтернатах області на повному державному утриманні перебувають 150 підопічних інтернатних закладів, тимчасово переведених із закладів небезпечних регіонів.

Розпорядженням голови облдержадміністрації – обласної військової адміністрації від 16.03.2022 № 49 (зі змінами) затверджено перелік закладів обласного підпорядкування, у яких можуть тимчасово розміщуватися внутрішньо переміщені та/або евакуйовані особи, у тому числі діти (КНП „Центр медичної реабілітації та паліативної допомоги дітям „ДІВА МАРІЯ”, КНП „Обласний будинок дитини”; КНП „Солотвинська обласна алергологічна лікарня”; КНП „Обласний заклад з надання психіатричної допомоги с. Вільшани”).

У місцях тимчасового розміщення внутрішньо переміщених осіб передбачено розміщення інформації щодо адреси та номера телефону закладу первинної медико-санітарної допомоги, куди може звернутися громадянин для отримання первинної медичної допомоги, за рецептами державної програми „Доступні ліки”, з питань тимчасової чи постійної втрати працездатності, а також щодо їх можливостей на отримання пільг, гарантій, компенсацій, міжнародної підтримки тощо.

З метою удосконалення взаємодії органів державної влади, установ і організацій із надання допомоги сім'ям та дітям, які постраждали від нападу російської федерації, надання їм соціальної та психосоціальної підтримки, правової допомоги в області діє проєкт „Інтегрована підтримка через міждисциплінарні мобільні команди”, який реалізується міжнародним благодійним фондом „Українська фундація громадського здоров'я” у співпраці та фінансової підтримки Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ). На території області утворено та функціонує п'ять мультидисциплінарних мобільних команд (далі – ММК) (м. Ужгород, м. Чоп, м. Виноградів, сел. Великий Березний та обласна ММК). До кожної ММК входить фахівець із соціальної роботи, юрист, психолог та медик. Близько 38 тисяч внутрішньо переміщених осіб отримали понад 171 тис. послуг із питань психологічної підтримки, сприяння в отриманні медичної допомоги, отримання гуманітарної допомоги, оформлення соціальних виплат, відновлення документів тощо.

У Закарпатській області також діють 11 мобільних бригад Товариства Червоного Хреста України, які виїжджають для надання комплексу послуг (медичні, фармацевтичні, соціальні, консультації психолога) у найвіддаленіші куточки краю. Ще три мобільні бригади із надання психологічної допомоги працюють в області в рамках проєкту Благодійного фонду „Восток SOS”.

Надавачі первинної медичної допомоги забезпечують ведення обліку ВПО, які звертаються для отримання первинної медичної допомоги та медичної допомоги пацієнтам у невідкладному стані із числа переміщених осіб. Відповідно

до проведеного МОМ ООН за запитом облдержадміністрації – обласної військової адміністрації дослідження щодо картування ситуації та потреб переміщеного населення в Закарпатській області загалом 32 відс. внутрішньо переміщених осіб наразі працевлаштовані з повною чи неповною зайнятістю, у віддаленому та у невіддаленому режимі; 34 відс. ВПО наразі не мають роботи, 19 відс. ВПО – шукають роботу. Активно шукають роботу більша частка безробітних жінок. Дев'ять відс. ВПО вказали, що на сьогодні є тимчасово безробітними, але планують повернутися до попередньої роботи. Головними причинами того, що безробітні зареєстровані ВПО не шукають роботу, є хвороби, інвалідність, перебування у декретній відпустці або на пенсії. Принциповою причиною, названою незареєстрованими ВПО, є те, що вони планують виїхати до іншої місцевості. У пошуку можливостей працевлаштування внутрішньо переміщені особи використовують широкий спектр ресурсів, найпомітнішим серед яких є державна служба зайнятості та онлайн-ресурси (спеціалізовані вебсайти із працевлаштування та платформи соціальних мереж).

За інформацією Закарпатського обласного центру зайнятості, реалізуючи державну політику у сфері зайнятості, на сьогодні у повній мірі здійснюються заходи щодо працевлаштування осіб, які звернулися за сприянням у працевлаштуванні, у тому числі і внутрішньо переміщених осіб, а саме: надання повного комплексу профорієнтаційних послуг з метою професійної інтеграції у суспільство; здійснення підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації у закладах освіти області, центрах професійно-технічної освіти державної служби зайнятості та безпосередньо на виробництві; видача ваучерів на навчання для підтримання конкурентоспроможності за умови відсутності відповідної роботи; організації підтвердження результатів неформального навчання; залучення до громадських та інших робіт тимчасового характеру; сприяння у працевлаштуванні шляхом компенсації витрат роботодавця відповідно до статті 24 Закону України „Про зайнятість населення”. За січень – вересень 2023 року скористалися послугами обласної служби зайнятості 632 внутрішньо переміщених осіб. За сприяння служби зайнятості із числа внутрішньо переміщених осіб працевлаштовано 195 осіб. Сума нарахованої та виплаченої допомоги ВПО із безробіття у 2023 році станом на 01.10.2023 становила близько 2557,94 тис. гривень. Видано ваучери на навчання 67 особам із числа ВПО.

РОЗДІЛ 2.

Основні завдання і заходи економічного і соціального розвитку області у 2024 році

Зовнішньоекономічна діяльність та інвестиційна політика

Актуальні питання:

залучення іноземного капіталу у інвестиційні проекти зі значними інвестиціями на території області;

формування сприятливого інвестиційного іміджу області для іноземних інвесторів;
 розвиток мережі індустріальних парків;
 доступ до інвестиційних ресурсів;
 підтримка у започаткуванні та розвитку експорту;
 підтримка релокації (пошук транспорту, приміщень);
 підтримка щодо отримання дозвільних документів (сертифікати, ліцензії тощо);
 комунікація з бізнесом (обмін досвідом та інформацією);
 збереження трудового потенціалу.

Ключові завдання та заходи:

стимулювання розвитку мережі індустріальних та еко-індустріальних парків;
 організація та проведення офіційних зустрічей, конференцій з питань популяризації інвестиційних можливостей та розвитку експортного потенціалу підприємств області;
 актуалізація та поширення інформації про інвестиційні та експортні пропозиції територіальних громад з метою залучення інвестиційних коштів у їх розвиток, земельні ділянки, об'єкти нерухомості, які пропонуються для реалізації інвестиційних проєктів;
 надання консультативно-методичної допомоги територіальним громадам щодо розроблення інвестиційних паспортів та інвестиційних проєктів, інформаційний супровід реалізації проєктів зі значними інвестиціями на території області;
 залучення представників бізнес-спільноти області до участі у інвестиційних форумах та бізнес-конференціях;
 співпраця та налагодження обміну інформацією із зацікавленими державними установами у напрямі розвитку зовнішньоекономічних зв'язків та залучення інвестицій, офіційними представництвами України за кордоном, у тому числі торговельно-економічними місіями у їх складі, для промоції інвестиційного та експортного потенціалу підприємств області під час виставково-ярмаркових заходів, презентацій, візитів;
 налагодження оперативного обміну актуальною інформацією з питань інвестування.

Промисловість

Актуальні питання:

втрата значної частини доходу підприємств через зменшення ринків збуту у період воєнного стану, втрата каналів продажу, руйнування ланцюгів поставок готової продукції та сировини;
 ускладнення роботи промислових підприємств в умовах воєнного стану у зв'язку із тотальною нестачею робочої сили та кваліфікованих кадрів, пов'язане із загальною мобілізацією до Збройних Сил України;

під час енергетичних блекаутів у зимовий період підприємствам необхідні впровадження нових графіків роботи, часто незручних, зокрема й організація робочого процесу у нічний період доби, а також закупівля альтернативних джерел живлення (генератори, сонячні батареї);

виробництво та інші активи релокованого бізнесу, частково або повністю втрачені через бойові дії, заблоковані в оточених ворогом містах; у підприємств недостатньо власних обігових коштів для запуску повноцінного виробництва на нових локаціях;

складнощі підприємств із імпортом та експортом товарів, сировини, комплектуючих, виходу на європейські ринки. Переважна більшість підприємств легкої промисловості області працює за давальницькою схемою і залежить від зарубіжних партнерів, що стримує розвиток вітчизняного товаровиробника.

Ключові завдання та заходи:

залучення підприємств місцевої промисловості до виконання завдань оборонного характеру, зокрема виробництва товарів оборонного призначення та для створення логістичних і сервісних центрів підтримання військової та спеціальної техніки;

створення сприятливих умов для роботи релокованих підприємств, підтримка та супровід релокованого бізнесу та території області, допомога у підборі площ для розміщення виробництв, перевезенні й розселенні персоналу; добір працівників у місцях дислокації після переїзду. Релокація не лише зберігає інтелектуальний та промисловий потенціал, але й створює нову конфігурацію економіки області та робочі місця. Внаслідок релокації бізнесу в області створено понад 10 тисяч нових робочих місць. Спільно з наявністю кадрового потенціалу внутрішньо переміщених осіб область отримує додаткові позитивні умови для нарощування виробництва;

підтримка промислових та індустріальних парків на території області; впровадження прогресивних технологічних процесів; освоєння нових конкурентоспроможних виробів; промоція експортних можливостей регіону та просування товаровиробників області; підтримка та сприяння розвитку виробництва товарів, які стануть альтернативою полімерам (упаковка, тара) та популяризація їх використання у торговельних закладах; перехід підприємств від давальницької схеми виробництва на виготовлення продукції з власної сировини; подальше залучення іноземних та вітчизняних інвестицій.

Розвиток малого і середнього підприємництва

Актуальні питання:

збереження стійкості сектору малого та середнього бізнесу області в умовах війни, а у подальшому – його структурної перебудови та ефективної роботи, враховуючи малі та середні підприємства релокованого бізнесу;

фінансова та інформаційна підтримка підприємств малого та середнього бізнесу, зокрема в рамках Програми розвитку малого та середнього

підприємництва у Закарпатській області на 2021 – 2024 роки, затвердженій рішенням Закарпатської обласної ради від 17.12.2020 № 43 (зі змінами), завданнями та заходами передбачена всебічна допомога суб'єктам господарювання.

Одним із нагальних питань залишається вирішення проблем функціонування та покращення інфраструктури підтримки бізнесу.

Ключові завдання та заходи:

створення сприятливих умов для розвитку сильного конкурентоспроможного сектору малого та середнього підприємництва, враховуючи обмежені можливості фінансової підтримки та значні виклики, що постали не тільки перед Закарпатською областю, а і перед усією країною;

створення середовища для формування та функціонування суб'єктів малого та середнього підприємництва, зокрема релокованих підприємств; покращення умов для регіонального та релокованого бізнес-середовища; підвищення ролі малого та середнього підприємництва у вирішенні соціально-економічних проблем регіону, а саме: підвищення рівня його конкурентоздатності та інноваційності, збільшення внеску у загальні обсяги виробництва регіону, створення нових робочих місць, зменшення рівня безробіття, формування стабільного джерела доходів бюджету, наповнення споживчого ринку якісними товарами і послугами для задоволення потреб населення, формування середнього класу для забезпечення соціальної стабільності;

сприяння підвищенню соціальної відповідальності бізнесу шляхом проведення навчання, інформаційно-консультаційних заходів, у тому числі поширення інформації щодо відповідних бізнес-практик та реалізованих проєктів соціальної, корпоративної відповідальності на місцевому рівні.

Агропромисловий комплекс

Актуальні питання:

недостатня забезпеченість підприємств агропромислового комплексу, у тому числі переробних підприємств обіговими коштами, необхідність їх залучення для проведення комплексу осінньо-польових робіт, переробки продукції та обмеженість бюджетної підтримки.

недостатня кількість інфраструктурних об'єктів (холодильників з регульованим газовим середовищем із зберігання плодово-ягідних та винограду, овоче-, картопле-, фрукто- та зерносовищ, теплиць з виробництва овочів, молоко- та м'ясопереробних підприємств, забійних пунктів) у сільгоспідприємствах області;

відсутність на території області виноградного розсадника;

недосконалість наукового супроводу та відповідних навчальних програм у вівчарстві, виноградарстві та виноробстві.

Ключові завдання та заходи:

створення належних умов для розвитку виробництва продукції рослинництва;
 досягнення позитивних змін у галузі рослинництва;
 захист сільськогосподарських підприємств від ризиків втрат виробництва рослинницької продукції на умовах відшкодування вартості придбання та встановлення відповідних систем і обладнання;
 розвиток садівництва, виноградарства та ягідництва;
 модернізація та оновлення матеріально-технічної бази сільськогосподарського виробництва;
 сприяння розвитку галузей тваринництва;
 створення фермерських господарств та сімейних фермерських господарств;
 максимально ефективного використання наявних ресурсів розвитку та підвищення рівня забезпеченості продукцією власного виробництва.

Туристично-рекреаційна сфера**Актуальні питання:**

недостатня розбудова туристичної інфраструктури (пішохідні та велосипедні маршрути, туристичні стоянки тощо) до найпопулярніших туристично-рекреаційних об'єктів області;
 незадовільний стан окремих ділянок місцевих доріг, що перешкоджає доступності до туристичних локацій;
 недосконала статистична звітність у галузі туризму;
 відсутність розробленої і затвердженої на державному рівні програми підготовки та перепідготовки фахівців туристичного супроводу (екскурсоводи, гідни-перекладачі, провідники, спортивні інструктори тощо);
 неврегульоване законодавство у сфері туризму (зелений туризм, сільський туризм);
 велика частка тіньового ринку туристичних послуг;
 диспропорція розвитку туристичної інфраструктури у територіальних громадах області;
 неузгодженість обов'язків, прав, повноважень у галузі туризму між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади;
 недофінансування галузі.

Ключові завдання та заходи:

розвиток оздоровчо-лікувального туризму на базі мінеральних та біотермальних вод Закарпаття;
 розвиток сільського (зеленого) туризму;
 розвиток доступних умов для відвідування туристичних об'єктів особами з інвалідністю та інших маломобільних осіб населення;
 розвиток екологічного туризму на основі природо-заповідних територій краю;

створення та просування туристичного продукту Закарпаття на внутрішньому і міжнародному туристичних ринках;

популяризація регіонального туристичного продукту Закарпаття через участь у регіональних, загальноукраїнських та міжнародних спеціалізованих заходах (виставках, конференціях, засіданнях за круглим столом, семінарах, тренінгах тощо);

забезпечення роботи офіційного туристично-інформаційного порталу „Вітаємо на Закарпатті”, його підтримка та обслуговування;

організація і проведення Днів туризму на Закарпатті;

випуск інформаційних видань про туристично-рекреаційну індустрію області, підготовка матеріалів до друку у спеціалізованих туристичних виданнях України; підготовка відеофільмів, промоційних відео, панорамних світлин про іміджеві туристичні продукти Закарпаття;

підготовка і поширення інформації про туристично-рекреаційну привабливість Закарпаття (у тому числі соціального спрямування) шляхом розміщення інформації у мережі Інтернет, виготовлення/придбання, включення до телерадіопрограм промоційних відео- та аудіороликів, сюжетів, світлин тощо;

організація інформаційно-пізнавальних турів місцями туристично-рекреаційної привабливості області для представників туристичних компаній України та з-за кордону, преси тощо;

сприяння розвитку активних видів туризму (пішохідного, гірського, гірськолижного, водного, кінного тощо) з урахуванням необхідності забезпечення ефективного природокористування та охорони навколишнього середовища;

активізація міжнародної співпраці у сфері туризму і курортів;

налагодження співпраці між владою, представниками туристичного бізнесу та громадськістю, у тому числі підтримка проєктів програм інститутів громадянського суспільства у сфері туризму та курортів, спрямованих на популяризацію туристичного потенціалу Закарпатської області.

Інфраструктура та дорожнє господарство

Актуальні питання:

необхідність внесення змін та вдосконалення на законодавчому рівні механізму пільгових перевезень пасажирів автомобільним транспортом;

необхідність передбачення у місцеві бюджетах кошти для виплати компенсації за пільговий проїзд окремих категорій громадян транспортом загального користування.

відсутність нормативно-правових актів, передбачених Законом України „Про автомобільний транспорт”, та необхідність внесення змін та доповнень до зазначеного Закону;

наявність на ринку автомобільних перевезень „нелегальних перевізників”, оновлення рухомого складу усіх видів транспорту;

підвищення якості та культури обслуговування пасажирів;

забезпечення сертифікаційної придатності аеродрому та відповідних служб ЗОКП „Міжнародний аеропорт Ужгород”, розбудови аеродромної інфраструктури.

Ключові завдання та заходи:

недостатня ефективність механізмів конкуренції та самоорганізації транспортних підприємств, державне регулювання ринку транспортних послуг; монополія у потенційно конкурентних сегментах перевезень на залізничному транспорті;

неефективна система управління державними транспортними підприємствами, що призводить до незадовільних результатів їхньої роботи, збитковості, неспроможності забезпечити оновлення власного рухомого складу та відтворення застарілої транспортної інфраструктури на паритетних з державою та приватними інвесторами засадах;

розвиток авіаційного транспорту та впровадження європейських стандартів щодо гарантування безпеки авіації та захисту прав вантажовласників і пасажирів, що може стати рушійною силою поглиблення міжнародного співробітництва і розвитку бізнесу, сприятиме внутрішньому повітряному сполученню, а також використанню туристичного потенціалу країни.

Житлово-комунальне господарство та енергозбереження

Актуальні питання:

зношеність існуючих систем централізованого водопостачання, що становить понад 60 відс., та централізованого водовідведення – понад 80 відс., що призводить до аварійних ситуацій із наступним погіршенням режиму водопостачання, а також якості та безпеки питної води;

загроза забруднення підземних вод у зв'язку із відсутністю системи централізованого водовідведення та очистки стічних вод у більшості селищ та у сільській місцевості;

вирішення питання розвитку інженерних мереж та споруд із централізованого постачання питної води та із централізованого водовідведення з будівництвом каналізаційних очисних споруд із урахуванням нової житлової забудови;

низький рівень впровадження роздільного збирання твердих побутових відходів (далі – ТПВ), що негативно впливає на екологічний та санітарний стан навколишнього природного середовища;

неналежна робота адмінкомісій та комісій із виявлення безхазяйних відходів, що призводить до утворення несанкціонованих та стихійних сміттєзвалищ;

необхідність будівництва регіональних полігонів відповідно до сучасних технічних стандартів, забезпечення достатніх потужностей для видалення усіх зібраних в регіоні побутових відходів.

Ключові завдання та заходи:

концентрація капіталовкладень для виконання робіт з будівництва нових та реконструкцію/капітальний ремонт діючих водозабірних споруд із застосуванням новітніх технологій та обладнання;

реконструкція існуючих каналізаційних очисних, будівництво нових, у тому числі локальних каналізаційних очисних споруд, особливо у сільських та гірських населених пунктах, з метою зменшення викидів комунальних стоків безпосередньо у водні об'єкти області;

проведення капітального ремонту та реконструкції аварійних ділянок водоводів, каналізаційних колекторів, водопровідних та каналізаційних мереж і споруд на них;

розвиток інженерних мереж водопостачання та водовідведення з будівництвом насосних станцій, очисних споруд у населених пунктах, де здійснюється подальша забудова прилеглих територій, відповідно до генеральних планів забудови міст, селищ та проєктів планування і забудови сільських поселень;

впровадження заходів щодо охорони та захисту об'єктів водопровідно-каналізаційного господарства (об'єктів критичної інфраструктури);

пошук та залучення інвестицій і додаткових джерел фінансування на реалізацію проєктів розвитку сфери централізованого водопостачання та централізованого водовідведення для збереження водних ресурсів області;

формування житлової політики відповідно до загальнодержавних пріоритетів та створення розвиненого конкурентного середовища на ринку обслуговування житла;

дотримання законодавства у сфері благоустрою територій населених пунктів; ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ; організація належної роботи суб'єктів господарювання у сфері збору та вивезення ТПВ, стану утримання місць їх видалення;

максимальне охоплення населення та комерційних споживачів послугами зі збирання та вивезення ТПВ у всіх населених пунктах області, запровадження системи роздільного збору ТПВ;

будівництво сміттесортувальних/сміттєпереробних комплексів із застосуванням новітніх технологій та сучасних технічних стандартів, а також виготовлення ПКД для земельних ділянок під будівництво таких сміттесортувальних/сміттєпереробних комплексів;

Природоохоронні заходи**Актуальні питання:**

забруднення поверхневих водойм стічними водами об'єктів житлово-комунального господарства області та цивільного призначення;

організація централізованого збору, розміщення та утилізації твердих побутових відходів.

Ключові завдання та заходи:

зменшення скиду забруднених стічних вод передбачено за рахунок будівництва водокористувачами локальних каналізаційно-очисних споруд, інтенсифікації існуючих каналізаційно-очисних споруд, реконструкції та будівництва нових каналізаційно-очисних споруд.

Безпека життя та цивільний захист**Актуальні питання:**

необхідність розроблення державних цільових програм, реалізація заходів яких спрямовуватиметься на захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, забезпечення їх належного фінансування з державного бюджету;

недостатнє та нерівномірне фінансування профільної регіональної програми; значний вплив людського фактору на стан техногенної безпеки; застарілість та фізична зношеність діючої системи централізованого оповіщення „Сигнал-ВО”, що використовується для оповіщення населення у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій.

Ключові завдання та заходи:

забезпечення належного функціонування територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту Закарпатської області в умовах воєнного стану;

накопичення регіонального матеріального резерву в обсягах, необхідних для забезпечення проведення першочергових відновних робіт, пов'язаних із ліквідацією наслідків прогнозованих надзвичайних ситуацій та здійснення заходів в умовах воєнного стану;

проведення реконструкції діючої системи централізованого оповіщення „Сигнал-ВО” на більш сучасну апаратуру з метою забезпечення оповіщення населення у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій;

підвищення ефективності превентивних заходів у районах та містах області, об'єктах господарювання щодо техногенної безпеки;

навчання керівного складу органів управління системи центрального оповіщення цивільного захисту, підготовка її сил і засобів, а також населення до дій в умовах загрози та виникнення можливих надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру, терористичних проявів у мирний час та в особливий період.

Просторове планування, містобудування та архітектура**Актуальні питання:**

невідповідність існуючої містобудівної документації новому адміністративно-територіальному устрою України та необхідність залучення

коштів для розроблення цієї містобудівної документації у зв'язку із низькою спроможністю місцевих органів самоврядування фінансувати таких робіт.

На сьогодні відповідно до Постанови Верховної Ради України від 17 липня 2020 року № 807-IX „Про утворення та ліквідацію районів” замість 13 адміністративних районів області утворено шість укрупнених районів. У зв'язку з цим необхідне розроблення Схеми планування території цих районів, для чого потрібне оновлення топографічних основ території районів у Державній геодезичній референційній системі координат УСК-2000;

відсутність у регіоні сформованої навчальної бази для підготовки майбутнього покоління спеціалістів у сфері містобудування та архітектури;

відсутність регіональних проектних інститутів (із сформованою науково-технічною базою) для обслуговування сфери містобудування;

відсутність фахових кадрів у сфері архітектури та містобудування, особливо у сільській місцевості (у першу чергу – для задоволення потреб органів державної влади та органів місцевого самоврядування); брак коштів у відповідних місцевих бюджетах; недостатній обсяг субвенції на розроблення Комплексних планів просторового розвитку території територіальних громад.

Для забезпечення доступу до інформації містобудівної документації на території області проводиться формування містобудівного кадастру Закарпатської області згідно із заходами Програми створення та впровадження містобудівного кадастру Закарпатської області на 2019 – 2023 роки, схваленої розпорядженням голови облдержадміністрації від 23.11.2018 № 763 та затвердженої рішенням обласної ради від 13.12.2018 № 1337.

З метою створення умов щодо безперешкодного доступу людей з обмеженими функціональними можливостями до об'єктів інфраструктури населених пунктів області рішенням обласної ради від 24.06.2021 № 278 затверджено Програму поліпшення безбар'єрного простору у Закарпатській області на 2022 – 2024 роки.

Ключові завдання та заходи:

приведення у відповідність до нового адміністративно-територіального устрою України наявну містобудівну документацію та, за необхідності, розроблення нової містобудівної документації;

забезпечення розгляду проектів містобудівної документації на обласній архітектурно-містобудівній раді при управлінні містобудування та архітектури облдержадміністрації – обласної військової адміністрації;

підготовки державних та регіональних інтересів які необхідно враховувати при розробленні містобудівної документації на місцях;

постійний моніторинг за проведенням робіт з розроблення Комплексних просторових планів розвитку територій територіальних громад на місцях;

затвердження генеральних планів населених пунктів області, роботи над якими завершено цього року;

організація проведення робіт щодо розроблення історико-архітектурних опорних планів міст, що включені до списку історичних населених місць України;
реалізація заходів із формування та впровадження системи містобудівного кадастру;

запровадження заходів щодо функціонування Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва.

Ринок праці

Актуальні питання:

дисбаланс між попитом та пропозицією робочої сили;

аналіз співвідношення вакансій та незайнятих громадян у професійно-кваліфікаційному розрізі: вільних робочих місць менш ніж кількість претендентів практично за усіма групами професій;

на ринку праці області у січні – вересні 2023 року спостерігалася гостра нестача робочої сили за робітничими професіями, а саме: швачка, верстатник деревообробних верстатів, сортувальник матеріалів та виробів з деревини, укладальник пиломатеріалів, деталей та виробів з деревини, пресувальник виробів з пластмас, шліфувальник тощо;

ускладнений підбір роботи та укомплектування вакансій;

досить низький рівень оплати праці, навіть висококваліфікованим працівникам та спеціалістам.

Середній розмір оплати праці на вакансіях, які пропонувались у січні – вересні 2023 року для укомплектування службою зайнятості, становив 8859,1 грн (при мінімальному розмірі заробітної плати 6700,0 гривень).

Ключові завдання та заходи:

сприяння забезпеченню зайнятості населення, проведення заходів, що пришвидшують працевлаштування незайнятих громадян, які звернулися до органів служби зайнятості;

підвищення результативності співпраці з роботодавцями, якісне заповнення вакансій;

підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації безробітних відповідно до сучасних вимог роботодавців та потреб ринку праці;

подальше сприяння тимчасовій зайнятості (громадські роботи та інші роботи тимчасового характеру) з метою збереження мотивації до праці та матеріальної підтримки безробітних;

здійснення профорієнтаційних заходів для населення, у тому числі безробітних, з урахуванням тенденцій розвитку ринку праці і моніторингу кадрової потреби економіки області, з використанням новітніх технологій;

надання сучасних профорієнтаційних послуг із питань розвитку навичок самовизначення, самомотивації, самостійного планування кар'єри для різних категорій клієнтів служби зайнятості;

надання мікрогрантів на створення або розвиток власного бізнесу, у тому

числі учасникам бойових дій, особам з інвалідністю внаслідок війни та членам їх сімей;

видача ваучерів на навчання для підтримки конкурентоспроможності на ринку праці;

надання компенсацій за фактичну оплату праці та/або єдиного соціального внеску з метою стимулювання роботодавців до працевлаштування безробітних та ВПО.

Розвиток освітньої галузі та спорту

Актуальні питання:

подальше розширення мережі закладів дошкільної освіти та створення додаткових місць для дітей відповідного віку усіх типів та форм власності;

оптимізація мережі закладів загальної середньої освіти;

впровадження нових інформаційно-комунікаційних технологій для учасників освітнього процесу;

низький рівень участі молоді у суспільному житті, у діяльності інститутів громадянського суспільства, у тому числі молодіжних та дитячих громадських організацій, волонтерських ініціатив та у процесах ухвалення рішень, що стосуються вирішення питань молоді;

неналежний рівень ресурсного забезпечення дитячо-юнацького та резервного спорту;

відсутність розвиненої спортивної інфраструктури, здатної задовільнити потреби населення у щоденній руховій активності відповідно до фізіологічних потреб, у тому числі осіб з обмеженими фізичними можливостями.

Ключові завдання та заходи:

сприяння розвитку та збереженню мережі закладів дошкільної освіти, незалежно від підпорядкування, типів та форм власності;

зміцнення навчально-матеріальної бази закладів загальної середньої освіти області;

створення безпечного, комфортного, безбар'єрного середовища у закладах освіти;

збереження мережі закладів позашкільної освіти;

створення можливостей для самореалізації та розвитку потенціалу молоді в Україні шляхом підвищення спроможності інститутів громадянського суспільства у молодіжній сфері, які діють на принципах демократичного урядування, застосування наявних та нових інструментів для активної участі та інтеграції молоді у суспільне життя і подальший розвиток українського суспільства;

створення умов для розвитку різних видів спорту, визнаних в Україні, вдосконалення системи підготовки спортивного резерву, збірних команд області та кандидатів до національних збірних команд, забезпечення пріоритетного розвитку традиційних для області видів спорту;

збереження, відновлення і зміцнення матеріально-технічної бази, вдосконалення і розвитку спортивної інфраструктури, інших інституціональних напрямів сфери фізичної культури і спорту та забезпечення фізкультурно-оздоровчої і спортивно-масової діяльності суб'єктів галузі усіх форм власності.

Охорона здоров'я

Актуальні питання:

У зв'язку із бойовими діями, які сьогодні тривають в Україні, вкрай важливим є створення у Закарпатській області Центру медичної та психологічної реабілітації як для військових, так і для цивільних за такими основними напрямками лікувально-реабілітаційних впливів:

психологічна реабілітація після перенесеної психологічної та бойової травми;
лікування хронічних неінфекційних захворювань, наявних у пацієнта;
метаболічна корекція віддалених наслідків перенесеної бойової та психологічної травми з метою упередження їх соматизації.

Ключові завдання та заходи:

реалізація стратегічних напрямів щодо подальшого реформування медичної галузі в умовах адміністративно-територіальної реформи, що відбулась, децентралізації та автономізації закладів охорони здоров'я області;

реалізація інфраструктурного етапу реформи охорони здоров'я, зокрема формування спроможної мережі Закарпатського госпітального округу та у візуальному сприйнятті самих лікарень, матеріально-технічне оснащення закладів охорони здоров'я;

формування мережі закладів охорони здоров'я за певним функціоналом, укомплектуванням, яка повинна надавати усі необхідні медичні послуги на території проживання людини, а також досягнення цілей, що впроваджуються Програмою медичних гарантій в Україні;

підвищення доступності медичної допомоги жителям області шляхом наближення менш складних послуг до пацієнта та концентрації високо-технологічних послуг для важчих випадків у кластерних та надкластерних закладах охорони здоров'я;

розбудова системи доказової медичної реабілітації у кластерних та надкластерних закладах охорони здоров'я;

імплементація рішень Ради безбар'єрності щодо виконання заходів з реалізації Національної стратегії зі створення безбар'єрності;

створення Центру медичної реабілітації та системи психологічної реабілітації у Закарпатській області.

Культура

Актуальні питання:

- вкрай обмежене фінансування галузі культури області;
- слабка матеріально-технічна база закладів культури;
- неповноцінне функціонування базової мережі закладів культури, особливо у сільській місцевості;
- втрата кваліфікованого кадрового потенціалу, насамперед у зв'язку із низькою заробітною платою;
- виготовлення проєктно-кошторисної документації на пам'ятки національного значення, що занесені до Державного реєстру нерухомих пам'яток України;
- занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України;
- інвентаризація об'єктів культурної спадщини області та проведення паспортизації пам'яток, створення їх електронної бази;
- розроблення проєктно-кошторисної документації на проведення ремонтно-реставраційних робіт на пам'ятках архітектури області;
- виготовлення та встановлення охоронних дощок на пам'ятки архітектури національного значення, що занесені до Державного реєстру нерухомих пам'яток України;
- підготовка документації для вилучення об'єкта культурної спадщини із Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

Ключові завдання та заходи:

- підготовка та проведення культурно-мистецьких акцій, фестивалів, конкурсів, концертів, театральних прем'єр, презентації книг тощо;
- виготовлення облікової документації об'єктів культурної спадщини та їх відповідне нанесення на карти Державного земельного кадастру;
- інвентаризація пам'яток культурної спадщини області, виявлення та облік нових об'єктів;
- співпраця із обласними творчими спілками, громадськими об'єднаннями, національно-культурними товариствами з питань розвитку культури;
- підтримка творчої та обдарованої молоді, дітей.

Соціальний захист.

Підтримка сім'ї, дітей та молоді

Актуальні питання:

- потреба у тимчасовому і соціальному житлі для внутрішньо переміщених осіб, яка значно перевищує можливості територіальних громад щодо формування фондів такого житла;
- надання послуги стаціонарного догляду особам, які потребують постійного стороннього догляду;
- забезпечення повного охоплення базовими соціальними послугами ВПО;

потреба у безоплатному забезпеченні продовольчими товарами тривалого зберігання та засобами гігієни значної частини громадян;
 зростання потреби в обігрівальних приладах;
 низька активність внутрішньо переміщених осіб щодо працевлаштування;
 у зв'язку із відсутністю достатньої кількості місць у дошкільних закладах
 необхідність системних рішень щодо дітей, зокрема:
 волонтерські центри повинні частково брати на себе функції дитячих садків або створення територіальними громадами додаткових місць у дошкільних закладах.

Ключові завдання та заходи:

будівництво (придбання) житлових будинків для надання тимчасового і соціального житла внутрішньо переміщеним особам;
 ремонт та облаштування місць тимчасового проживання для ВПО;
 збільшення у територіальних громадах (залежно від кількості ВПО) кількості соціальних працівників та посилення надання психологічної підтримки як ВПО, так і сім'ям військовослужбовців;
 створення стаціонарних відділень у складі територіальних центрів соціального обслуговування, центрів надання соціальних послуг для надання послуги стаціонарного догляду особам, які потребують постійного стороннього догляду;
 налагодження системи обліку інформації щодо наявних залишків продуктів, за допомогою якої можна було б перекривати нестачу або роздавати їх як благодійність;
 створення чіткої інструкції щодо отримання усіх видів допомоги для ВПО або запровадження у ЦНАПах роботи „єдиного вікна” для цієї категорії громадян, у тому числі для підтримки людей, які не вміють користуватися електронними засобами, зокрема „Дією”;
 запровадження дієвих механізмів підтримки та стимулювання зайнятості ВПО;
 посилення інформування про всі культурні ініціативи та заходи, налагодження у кожній громаді роботи з місцевими мешканцями та ВПО у частині мовного питання, релігійної і побутової культури.

Пріоритетні завдання та заходи із підтримки внутрішньо переміщених осіб на період дії воєнного стану

Актуальні питання:

потреба у тимчасовому і соціальному житлі для внутрішньо переміщених осіб значно перевищує можливості територіальних громад щодо формування фондів такого житла;
 надання послуги стаціонарного догляду особам, які потребують постійного стороннього догляду;

забезпечення повного охоплення базовими соціальними послугами ВПО;
 потреба безоплатного забезпечення продовольчими товарами тривалого зберігання та засобами гігієни значної частини громадян;
 зростання потреби в обігрівальних приладах;
 низька активність внутрішньо переміщених осіб щодо працевлаштування;
 необхідність системних рішень щодо дітей, а саме: волонтерські центри, які б частково брали на себе функції дитячих садків або створення територіальними громадами додаткових місць у дошкільних закладах зв'язку із відсутністю достатньої кількості місць у дошкільних закладах.

Ключові завдання та заходи:

будівництво (придбання) житлових будинків для надання тимчасового і соціального житла внутрішньо переміщеним особам;
 ремонт та облаштування місць тимчасового проживання для ВПО;
 збільшення у територіальних громадах (залежно від кількості ВПО) кількості соціальних працівників та посилення надання психологічної підтримки як ВПО, так і сім'ям військовослужбовців;
 створення стаціонарних відділень у складі територіальних центрів соціального обслуговування, центрів надання соціальних послуг для надання послуги стаціонарного догляду особам, які потребують постійного стороннього догляду;
 налагодження системи обліку інформації щодо наявних залишків продуктів, за допомогою якої можна було б перекривати нестачу, або роздавати їх як благодійність;
 створення чіткої інструкції щодо отримання усіх видів допомоги для ВПО або запровадження у ЦНАПах роботи „єдиного вікна” для цієї категорії громадян, у тому числі для підтримки людей, які не вміють користуватися електронними засобами, зокрема „Дією”;
 запровадження дієвих механізмів підтримки та стимулювання зайнятості ВПО;
 посилення інформування про всі культурні ініціативи та заходи, налагодження у кожній громаді роботи із місцевими мешканцями та ВПО у частині мовного питання, релігійної і побутової культури.

РОЗДІЛ 3.

Джерела фінансування соціально-економічного розвитку області

Реалізацію Програми соціально-економічного розвитку Закарпатської області на 2024 рік передбачається здійснювати за рахунок коштів обласного і місцевих бюджетів у межах видатків, що передбачені для головних розпорядників бюджетних коштів, відповідальних за їх виконання, субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам, а також інших джерел фінансування, у тому числі

міжнародної технічної допомоги, міжнародних організацій, кошти інших джерел, не заборонених законодавством.

Передбачається, що у 2024 році у Закарпатській області за рахунок коштів обласного бюджету будуть виконуватися обласні комплексні та цільові програми (додаток 2 до Програми), також виокремлено 43 інвестиційні проекти, які планується фінансувати за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів (додаток 3 до Програми).

Відповідальними виконавцями та головними розпорядниками бюджетних коштів для реалізацію зазначених програм є структурні підрозділи облдержадміністрації – обласної військової адміністрації.

На 2024 рік до місцевих бюджетів області прогнозується податків, зборів та інших доходів у сумі 9232,8 млн грн, що на 20,1 відс., або 2322,9 млн грн, менш ніж очікувані надходження за 2023 рік. Обсяг надходжень спрогнозований без урахування податку на доходи фізичних осіб від військовослужбовців, оскільки цей податок буде спрямований із місцевих бюджетів до спеціального фонду державного бюджету з метою збільшення фінансових ресурсів держави на потреби сектору безпеки та оборони для виконання завдань з відсічі збройної агресії російської федерації.

Попри те, що триває збройна агресія росії і пріоритетність видатків у 2023 році залишається такою, як у попередньому році, очікується зростання видатків на галузі соціально-культурної сфери. Видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення зростуть на 13,8 відс., на освіту – на 1,8 відс., культуру – на 14,7 відс., фізичну культуру і спорт – на 32,7 відс (за рахунок запланованої у 2023 році субвенції з державного бюджету на реалізацію соціального проекту „Активні парки – локації здорової України” у обсязі 1,6 млн гривень).

Під час розрахунку видатків на 2024 рік враховано основні макропоказники економічного і соціального розвитку та рекомендації Міністерства фінансів України щодо показників проектів місцевих бюджетів на 2024 рік, які зазначені у листах від 28.08.2023 № 05110-14-6/23328 та від 19.09.2023 № 05110-08-6/25507.

Дотацій і субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на 2024 рік під час розрахунку видатків враховано у сумі 6443,4 млн грн, що на 8,3 відс. менш ніж очікувані надходження у 2023 році.

Обсяг видатків місцевих бюджетів на 2024 рік прогнозується у сумі 15676,2 млн грн, що на 10,8 відс. менш ніж очікувані видатки у 2023 році.

В умовах воєнного стану зміна пріоритетів у видатках вплинула на їх структуру, тому розрахункові видатки у 2024 році у розрізі галузей бюджетної сфери не суттєво відрізняються від показників 2023 року, однак можливе їх зменшення у зв'язку із зменшенням обсягу доходів місцевих бюджетів та трансфертів із державного бюджету.

На сьогодні в умовах воєнного стану в Україні пріоритетними залишатимуться видатки на підтримку Збройних Сил України, забезпечення територіальної оборони та соціального захисту населення.

У галузі освіти на 2024 рік розраховано видатки у сумі 10152,4 млн грн, що перевищить очікувані видатки 2023 року на 13,2 відс. у зв'язку із зростанням доведеного обсягу освітньої субвенції із державного бюджету, на соціальний захист видатки можуть зменшитися на 2,5 відс. і становитимуть 915,5 млн грн (на це вплине обсяг субвенцій з державного бюджету на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення відповідно до Закону України „Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” (для учасників антитерористичної операції, внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, сімей учасників бойових дій на території інших держав, осіб, які брали участь у Революції Гідності), загалом чотири субвенції у 2023 році очікуються у сумі 53,1 млн грн, на 2024 рік їх обсяг не доведено), на культуру – 419,5 млн грн, що більш ніж очікується у 2023 році на 10,9 відс., на фізичну культуру і спорт – 241,8 млн грн, що на 1,8 відс. більш ніж у 2023 році (на це вплине субвенція з державного бюджету на реалізацію соціального проекту „Активні парки – локації здорової України”, обсяг якої у 2023 році становив 1,6 млн грн, у бюджеті 2024 року ця субвенція відсутня).

Загалом видатки на соціально-культурну сферу на 2024 рік заплановані на 11,5 відс. більш ніж у 2023 році, зменшується обсяг місцевих бюджетів у зв'язку із зменшенням доходів і трансфертів із державного бюджету, розраховано потребу на мінімально необхідні видатки для забезпечення діяльності бюджетних установ та отримання населенням відповідних послуг, гарантованих державою.

У Програмі соціально-економічного розвитку Закарпатської області на 2024 рік відображені завдання, які передбачають продовження виконання цілей і завдань, визначених Регіональною стратегією розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років.

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ
соціально-економічного розвитку Закарпатської області

Показники	Одиниця виміру	2021 рік (факт)	2022 рік* (факт)	2023 рік (очікуваний показник)	2024 рік (прогноз)
1	2	3	4	6	7
Валовий регіональний продукт					
Обсяг доходів	млн грн	119504,6	142620,1	136622,2	143453,3
Індекс фізичного обсягу валового регіонального продукту, у цінах попереднього року	відс.	94,0	100,1*	101,0	101,4
Сільське господарство					
Індекс сільськогосподарської продукції, до попереднього року	відс.	91,9	100,5	100,2	100,5
<i>Обсяг виробництва основних сільськогосподарських культур усіх категорій господарств</i>					
<i>у тому числі:</i>					
зернові і зернобобові, включаючи кукурудзу	тис. т	362,8	306,3	310,0	328,0
соя	тис. т	27,0	28,3	28,3	29,9

Показники	Одиниця виміру	2021 рік (факт)	2022 рік* (факт)	2023 рік (очікуваний показник)	2024 рік (прогноз)
1	2	3	4	6	7
соняшник	тис. т	6,8	8,3	7,0	7,5
картопля	тис. т	482,5	515,2	476,8	505,4
овочі, включаючи закритий ґрунт	тис. т	260,0	271,7	273,0	275,0
плодовоягідні насадження, всього:	тис. т	109,1	106,0	107,0	112,4
виноград	тис. т	29,9	30,8	32,0	32,0
<i>Вирощування сільськогоспо- дарських тварин, всього:</i>	тис. т	75,3	68,0	68,7	69,7
<i>Виробництво м'яса усіх видів господарствами усіх категорій</i>	тис. т	79,7	76,3	77,0	78,1
<i>Виробництво основних видів продукції тваринництва</i>					
<i>у тому числі:</i>					
м'ясо (у забійній масі)	тис. т	52,2	50,9	51,4	52,1
молоко	тис. т	312,5	298,3	301,2	305,7
яйця курячі	млн шт.	377,4	367,0	370,7	376,3
вовна	т	158,0	167,0	168,7	171,2

Показники	Одиниця виміру	2021 рік (факт)	2022 рік* (факт)	2023 рік (очікуваний показник)	2024 рік (прогноз)
1	2	3	4	6	7
Промисловість					
<i>Індекс промислової продукції, до попереднього року</i>	відс.	106,5	94,0	100,0	100,0
Виробництво електроенергії	млн кВт/год	495,63	446,0	501,5	609,1
Лісове господарство					
Обсяги продукції (робіт, послуг) лісового господарства	млн грн	1111,3	1353,4	1492,2	1573,1
Заготівля ліквідної деревини	тис. куб. м	923	852,3	830	755,8
Відтворення лісів у лісовому фонді	тис. га	2,1	1,57	1,0	0,550
Інвестиції та зовнішньоекономічна діяльність					
Обсяг капітальних інвестицій	млн грн	9184,3	6818,0	7500,0	8500,0
<i>Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності промисловості</i>					
Переробна промисловість	млн грн	1429,7	1892,4	1987,1	2185,1
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	млн грн	127,2	145,0*	160,0	180,0

Показники	Одиниця виміру	2021 рік (факт)	2022 рік* (факт)	2023 рік (очікуваний показник)	2024 рік (прогноз)
1	2	3	4	6	7
Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	млн грн	54,7	80,0	95,0	115,0
Виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	млн грн	73,3	82,1	91,0	102,0
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	млн грн	327,0	353,9	370,0	390,0
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	млн грн	31,3	122,5	145,0	160,0
<i>Обсяг прямих інвестицій (інструментів участі у капіталі), залишки на кінець року</i>	млн дол. США	571,3	405,1*	412,0	420,0
Темп зростання (зменшення) обсягу прямих інвестицій (інструментів участі у капіталі)	відс.	236,0	71,0*	101,7	101,9
Приріст (зменшення) прямих іноземних інвестицій до кінця попереднього року	млн. дол. США	+ 329,3	– 166,2	6,9	8,0

Показники	Одиниця виміру	2021 рік (факт)	2022 рік* (факт)	2023 рік (очікуваний показник)	2024 рік (прогноз)
1	2	3	4	6	7
<i>Зовнішньоторговельний оборот товарів та послуг</i>	млн. дол. США	3756,8	3956,9	3345,0	3512,3
<i>у тому числі:</i>					
обсяг експорту, всього:	млн. дол. США	2029,9	2286,0	1877,6	1971,5
обсяг імпорту, всього:	млн. дол. США	1726,9	1670,9	1467,4	1540,8
обсяг експорту товарів	млн. дол. США	1684,9	1970,5	1594,0	1673,7
обсяг експорту послуг	млн. дол. США	345,0	315,5	283,6	297,7
Будівництво					
Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію	кв. м	416083	309252	330000	410000
Кількість квартир у житлових будинках, прийнятих в експлуатацію	од.	3446	2717	2899	3602
Загальна площа квартир у житлових будинках, прийнятих в експлуатацію	кв. м	416083	309252	330000	410000
Загальна площа нежитлових будівель, прийнятих в	кв. м	151489	87296	121869	130000

Показники	Одиниця виміру	2021 рік (факт)	2022 рік* (факт)	2023 рік (очікуваний показник)	2024 рік (прогноз)
1	2	3	4	6	7
експлуатацію					
Транспорт, зв'язок, розвиток дорожнього господарства					
Кількість перевезених пасажирів	млн осіб	21,6	22,1*	25,0	25,7
Обсяг перевезених вантажів за видами транспорту	тис. т	7578,3	8000,0*	8300,0	8400,0
Капітальний ремонт доріг	км	73,3	–	11	15
Поточний ремонт доріг	км	500	241*	190	200
	кв. м	100000	181423*	261957	250000
Фінансові показники					
Надходження податків і зборів та інших обов'язкових платежів до зведеного бюджету	млн грн	20784,4	23440,0	32711,1	34059,0
Доходи місцевих бюджетів (без трансфертів із державного бюджету)	млн грн	7149,5	9706,7	11555,7	9232,8
Надходження податків і зборів до державного бюджету	млн грн	13634,9	13733,3	21115,4	24826,2
Надходження до бюджету Пенсійного фонду з усіх джерел	млн грн	35,6	40,5	50,4	45,9

Показники	Одиниця виміру	2021 рік (факт)	2022 рік* (факт)	2023 рік (очікуваний показник)	2024 рік (прогноз)
1	2	3	4	6	7
фінансування (власні кошти, які адмініструє Пенсійний фонд України)					
Надходження туристичного збору до місцевих бюджетів	млн грн	11,7	19,5	22,0	23,3
Надходження єдиного соціального внеску (ЄСВ)	млн грн	5936,0	9230,1	9460,9	10407,0
Заборгованість із платежів до державного бюджету	млн грн	788,5	567,9	Факт станом на 01.10.2023 626,2	–
Заборгованість із платежів до місцевих бюджетів	млн грн	294,3	372,0	441,2	–
Заборгованість зі сплати єдиного соціального внеску	млн грн	252,8	265,7	255,5	–
Обсяг бюджету розвитку місцевих бюджетів	млн грн	144,6	135,3	130,0	120,0
Обсяг видатків місцевих бюджетів, що спрямовуються на фінансування інвестиційних проєктів місцевого рівня	млн грн	213,2	25,4	50,1	43,8

Показники	Одиниця виміру	2021 рік (факт)	2022 рік* (факт)	2023 рік (очікуваний показник)	2024 рік (прогноз)
1	2	3	4	6	7
Видатки місцевих бюджетів, всього:	млн грн	14441,6	15049,6	17583,5	15676,2
<i>з них на:</i>					
соціальний захист	млн грн	477,8	786,5	938,6	915,5
освіту	млн грн	8605,5	8820,7	8964,8	10152,4
культуру	млн грн	405,2	329,3	378,0	419,5
фізичну культуру і спорт	млн грн	187,0	170,4	237,6	241,8
Показники рівня життя і розвитку соціальної сфери					
Середньомісячна номінальна заробітна плата одного штатного працівника	грн	–	12950	13856	14725
Споживчий ринок та розвиток підприємництва					
Обсяг обороту роздрібної торгівлі (з урахуванням товарообороту як юридичних, так і фізичних осіб)	млн грн	29941,4	40325,3	43600	47800
Індексе фізичного обсягу обороту роздрібної торгівлі (у порівняних цінах), до відповідного періоду попереднього року	відс.	120,7	107,7	108,1	109,6

Показники	Одиниця виміру	2021 рік (факт)	2022 рік* (факт)	2023 рік (очікуваний показник)	2024 рік (прогноз)
1	2	3	4	6	7
Кількість малих і середніх підприємств	од.	6568	4894	5180	5390
Кількість зайнятих осіб на малих і середніх підприємствах	осіб	84329	75013	75088	75165
Кількість фізичних осіб – підприємців	тис. осіб	41374	40548	50151	50200
Освіта та соціальний захист дітей					
Кількість закладів загальної середньої освіти (на початок навчального року),	од.	586	581	573	571
у них учнів:	осіб	171065	169237	158649	159880
Кількість закладів дошкільної освіти,	од.	573	601	590	590
у них дітей:	осіб	37418	34647	32100	31800

* – відсутні офіційні статистичні дані, внесено припущення.

Додаток 2
до Програми

ПЕРЕЛІК
регіональних цільових програм, які передбачається реалізовувати у 2024 році

№ з/п	Найменування Програми	Підстава для розроблення Програми	Програму затверджено	Термін реалізації Програми
1.	Програма розвитку та підтримки галузі рослинництва в області на 2021 – 2025 роки	Бюджетний кодекс України, Закон України „Про місцеві державні адміністрації”, Державна стратегія регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки, рішення обласної ради від 20.12.2019 № 1630 „Про регіональну стратегію розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років”	Рішення обласної ради від 17.12.2020 № 65 (зі змінами)	2021 – 2025 роки
2.	Програма розвитку і підтримки тваринництва та переробки сільсько-господарської продукції в області на 2021 – 2025 роки	Бюджетний кодекс України, Закон України „Про місцеві державні адміністрації”, Державна стратегія регіонального розвитку на період 2021 – 2027 роки, рішення обласної ради від 20.12.2019 № 1630 та Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років	Рішення обласної ради від 17.12.2020 № 64 (зі змінами)	2021 – 2025 роки
3.	Програма розвитку освіти Закарпаття на 2023 – 2027 роки	Державна стратегія регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки та регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 06.12.2022 № 873 (зі змінами)	2023 – 2027 роки
4.	Програма розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя у Закарпатській області на 2023 – 2027 роки	Стратегія популяризації української мови до 2030 року „Сильна мова – успішна держава”	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 13.12.2022 № 895	2023 – 2027 роки
5.	Обласна цільова програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2023 – 2025 роки	Державна цільова соціальна програма національно-патріотичного виховання на період до 2025 року	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 13.12.2022 № 896	2023 – 2025 роки

6.	Регіональна програма „Молодь Закарпаття” на 2021 – 2025 роки	Закони України „Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні”, „Про молодіжні та дитячі громадські організації”	Рішення обласної ради від 17.12.2020 № 59	2021 – 2025 роки
7.	Регіональна програма розвитку фізичної культури і спорту на 2021 – 2024 роки	Стратегія розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року	Рішення обласної ради від 17.12.2020 № 60	2021 – 2024 роки
8.	Комплексна програма підтримки внутрішньо переміщених осіб у Закарпатській області на 2023 – 2025 роки	Видатки, пов’язані з наданням підтримки внутрішньо переміщеним та/або евакуйованим особам у зв’язку із введенням воєнного стану	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 04.09.2023 № 785 (зі змінами)	2023 – 2025 роки
9.	Цільова програма „Тепла оселя” з підтримки енергомодернізації багатоквартирних будинків в Закарпатській області, які беруть участь у програмі „ЕНЕРГО-ДИМ” державної установи „Фонд енерго-ефективності”, на 2022 – 2023 роки	Закони України „Про місцеве самоврядування в Україні”, „Про енергетичну ефективність”, „Про Фонд енергоефективності”	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 24.10.2022 № 690 (зі змінами)	2022 – 2024 роки
10.	Програма поводження з твердими побутовими відходами у Закарпатській області на 2023 – 2026 роки	Постанова Кабінету Міністрів України від 04 березня 2004 року № 265 „Про затвердження Програми поводження з твердими побутовими відходами”	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 16.11.2022 № 765 (зі змінами)	2023 – 2026 роки
11.	Обласна соціальна програма „Питна вода Закарпаття” на 2023 – 2026 роки	Концепція Загальнодержавної цільової соціальної програми „Питна вода України” на 2023 – 2026 роки, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2021 року № 388-р; рішення Ради Національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року „Про стан водних ресурсів України”, введене в дію Указом Президента України від 13 серпня 2021 року № 357/2021 „Про рішення	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 01.12.2022 № 838 (зі змінами)	2023 – 2026 роки

		Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року „Про стан водних ресурсів України”, проект Закону України „Про Загальнодержавну цільову соціальну програму „Питна вода України” на 2022 — 2026 роки”		
12.	Комплексна програма розвитку цивільного захисту Закарпатської області на 2020 – 2024 роки	Кодекс цивільного захисту, постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2015 року № 775 „Про затвердження Порядку створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій” (із змінами)	Рішення обласної ради від 20.12.2019 № 1644 (зі змінами)	2020 – 2024 роки
13.	Регіональна програма підготовки населення до національного спротиву на 2023 – 2027 роки	Закони України „Про основи національного спротиву”, „Про військовий обов’язок і військову службу”, „Про оборону України”, акти Президента України, Кабінету Міністрів України	Рішення обласної ради від 12.05.2023 № 815	2023 – 2027 роки
14.	Програма розвитку культури Закарпатської області на 2024 – 2026 роки	Закони України „Про культуру”, „Про бібліотеки і бібліотечну справу”, „Про театри і театральну справу”, „Про освіту”, „Про позашкільну освіту”, „Про вищу освіту”	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 05.12.2023 № 1075	2024 – 2026 роки
15.	Програма збереження об’єктів культурної спадщини Закарпатської області на 2024 – 2026 роки	Закони України „Про культуру”, „Про охорону культурної спадщини”, „Про охорону археологічної спадщини”, „Про музеї та музейну справу”	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 08.12.2023 № 1113	2024 – 2026 роки
16.	Регіональна програма „Репродуктивне здоров’я населення Закарпатської області на період до 2025 року”.	Стаття 43 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”, стаття 18 Закону України „Основи законодавства України про охорону здоров’я”	Рішення обласної ради від 17.12.2020 № 62	До 2025 року

17.	Обласна програма забезпечення жителів області, які страждають на рідкісні (орфанні) захворювання, лікарськими засобами та відповідними харчовими продуктами для спеціального дієтичного споживання на 2021 – 2025 роки	Стаття 43 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”, постанова Кабінету Міністрів України від 31 березня 2015 року № 160 „Про затвердження Порядку забезпечення громадян, які страждають на рідкісні (орфанні) захворювання, лікарськими засобами та відповідними харчовими продуктами для спеціального дієтичного споживання”, наказ Міністерства охорони здоров'я України від 27.10.2014 № 778 „Про затвердження переліку рідкісних (орфанних) захворювань” (зі змінами)	Рішення обласної ради від 17.12.2020 № 61	2021 – 2025 роки
18.	Обласна програма „Цукровий діабет” на 2021 – 2025 роки	Стаття 43 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”	Рішення обласної ради від 17.12.2020 № 63	2021 – 2025 роки
19.	Обласна програма протидії захворюванню на туберкульоз на 2022 – 2026 роки	Стаття 43 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”, закони України від 6 квітня 2000 року № 1645-III „Про захист населення від інфекційних хвороб”, від 5 липня 2001 року № 2586-III „Про протидію захворюванню на туберкульоз”, розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 року № 141-р „Про схвалення Державної стратегії розвитку системи протитуберкульозної медичної допомоги населенню”	Рішення обласної ради від 23.12.2021 № 505	2022 – 2026 роки
20.	Обласна програма боротьби з онкологічними захворюваннями на період до 2026 року	Стаття 43 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”	Рішення обласної ради від 23.12.2021 № 507	До 2026 року
21.	Регіональна програма протиепідемічних	Стаття 43 Закону України „Про місцеве само-	Рішення обласної ради від 23.12.2021	2022 – 2026 роки

	заходів та боротьби з інфекційними хворобами в області на 2022 – 2026 роки	врядування в Україні”, Закон України „Про захист населення від інфекційних хвороб”	№ 508	
22.	Обласна програма забезпечення медикаментами, виробами медичного призначення і проведення безкоштовного зубопротезування ветеранів війни та пільгової категорії населення області на 2022 – 2026 роки	Стаття 43 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”	Рішення обласної ради від 23.12.2021 № 506	2022 – 2026 роки
23.	Програма поліпшення надання медичної допомоги дітям та дорослим, які страждають на хворобу Крона, на 2023 – 2025 роки	Стаття 49 Конституції України, стаття 43 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”, стаття 6 Закону України „Про охорону дитинства”, статті 7 і 16 Закону України „Основи законодавства України про охорону здоров’я”, статті 4, 15 і 28 Закону України „Про правовий режим воєнного стану”	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 08.12.2022 № 880 (зі змінами)	2023 – 2025 роки
24.	Програма розвитку та підтримки комунальних закладів охорони здоров’я Закарпатської обласної ради на 2022 – 2026 роки	Стаття 90 Бюджетного кодексу України, статті 43 і 59 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”, стаття 18 Закону України „Основи законодавства України про охорону здоров’я”, стаття 3 Закону України „Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення” та інші нормативно-правові акти	Рішення обласної ради від 23.12.2021 № 514	2022 – 2026 роки
25.	Регіональна програма розвитку автомобільних доріг загального користування місцевого значення на 2023 – 2026 роки	Державна цільова економічна програма розвитку автомобільних доріг загального користування державного значення на 2018 – 2022 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 21 березня 2018 року № 382	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 14.11.2022 № 753	2023 – 2026 роки

26.	Програма розбудови інформаційно-аналітичної системи „Ситуаційний центр „Безпекове Закарпаття” на 2022 – 2023 роки	Рішення ради оборони області від 27 квітня 2022 року № 25 „Про інформаційно-аналітичну систему „Ситуаційний центр „Безпекове Закарпаття” на період воєнного стану”, введене в дію розпорядженням голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 27.04.2022 № 147	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 16.06.2022 № 265 (зі змінами)	2022 – 2023 роки
27.	Програма підвищення ефективності функціонування Закарпатського обласного комунального підприємства „Міжнародний аеропорт Ужгород” на 2021 – 2024 роки	Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років, затверджена рішенням обласної ради від 20.12.2019 № 1630, План заходів із реалізації у 2021 – 2023 роках Регіональної стратегії розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років, затверджений рішенням обласної ради від 20.12.2019 № 1631	Рішення обласної ради від 17.12.2020 № 57 (зі змінами)	2021 – 2024 роки
28.	Комплексна програма внесення змін до Схеми планування території Закарпатської області із проведенням її експертизи та створення (функціонування) містобудівного кадастру Закарпатської області на 2024 – 2028 роки	Статті 14 і 22 Закону України „Про регулювання містобудівної діяльності”, стаття 11 Закону України „Про основи містобудування”, Закон України „Про Генеральну схему планування території України”; постанова Кабінету Міністрів України від 25 травня 2011 року № 559 „Про містобудівний кадастр”	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 17.10.2023 № 917	2024 – 2028 роки
29.	Програма поліпшення безбар’єрного простору у Закарпатській області на 2022 – 2024 роки	Указ Президента України від 3 грудня 2020 року № 533/2020 „Про забезпечення створення безбар’єрного простору в Україні”, Національна стратегія із створення безбар’єрного простору в Україні на період до 2030 року, схвалена	Рішення обласної ради від 24.06.2021 № 278	2022 – 2024 роки

		розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 року № 366-р		
30.	Регіональна програма забезпечення права дитини на виховання у сімейному оточенні на 2018 – 2025 роки	Закон України „Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей”	Рішення обласної ради від 21.12.2017 № 1023	2018 – 2025 роки
31.	Регіональна програма підтримки національно-патріотичного руху і забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики на 2022 – 2024 роки	Пункт 16 частини першої статті 43 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”, укази Президента України від 1 серпня 2002 року № 683/2002 „Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади”, від 31 липня 2004 року № 854/2004 „Про забезпечення умов для більш широкої участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики”, від 7 вересня 2021 року № 487/2021 „Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні”, постанови Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2002 року № 1302 „Про заходи щодо подальшого забезпечення відкритості у діяльності органів виконавчої влади”, від 3 листопада 2010 року № 996 „Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики” (зі змінами)	Рішення обласної ради від 23.12.2021 № 511	2022 – 2024 роки
32.	Програма підтримки національних меншин та розвитку міжнаціональних відносин у Закарпатській області на 2021 – 2025 роки	Статті 6 і 39 Закону України „Про місцеві державні адміністрації”, Закон України „Про національні меншини в Україні”	Рішення обласної ради від 17.12.2020 № 51	2021 – 2025 роки

33.	Програма „Центр культур національних меншин Закарпаття” на 2021 – 2025 роки	Пункт 16 частини першої статті 43 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”, Закон України „Про національні меншини в Україні”	Рішення обласної ради від 01.10.2020 № 1834	2021 – 2025 роки
34.	Програма підтримки інформаційної галузі Закарпаття на 2024 – 2026 роки	Статті 4 і 15 Закону України „Про правовий режим воєнного стану”, статті 6 і 39 Закону України „Про місцеві державні адміністрації”, закони України „Про медіа”, „Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів”, „Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації”, укази Президента України від 9 грудня 2000 року № 1323/2000 „Про додаткові заходи щодо безперешкодної діяльності засобів масової інформації, дальшого утвердження свободи слова в Україні”, від 24 лютого 2022 № 64/2022 „Про введення воєнного стану в Україні” (зі змінами), № 68/2022 „Про утворення військових адміністрацій”,	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 26.09.2023 № 853	2024 – 2026 роки
35.	Програма підтримки видання творів місцевих авторів, популяризації закарпатської книги та сприяння книгорозповсюдженню на 2024 – 2026 роки	Статті 4 і 15 Закону України „Про правовий режим воєнного стану”, статті 6 і 39 Закону України „Про місцеві державні адміністрації”, закони України „Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні”, „Про видавничу справу”, „Про внесення змін до деяких законів України щодо стимулю-	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 26.09.2023 № 852	2024 – 2026 роки

		<p>вання розвитку українського книговидання і книгорозповсюдження”, укази Президента України від 19 червня 2013 року № 336/2013 „Про деякі заходи щодо державної підтримки книговидавничої справи і популяризації читання в Україні”, від 24 лютого 2022 року № 64/2022 „Про введення воєнного стану в Україні” (зі змінами), № 68/2022 „Про утворення військових адміністрацій”, розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 березня 2023 року № 190 - р „Про схвалення Стратегії розвитку читання на період до 2032 року „Читання як життєва стратегія” та затвердження операційного плану її реалізації на 2023 – 2025 роки”</p>		
36.	Програма розвитку туризму і курортів у Закарпатській області на 2024 – 2026 роки	<p>Закони України „Про туризм”, розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 року № 168-р „Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року”, Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років</p>	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 07.11.2023 № 976	2024 – 2026 роки
37.	Програма охорони навколишнього природного середовища Закарпатської області на 2024 – 2027 роки	<p>Закони України „Про охорону навколишнього природного середовища”, „Про державні цільові програми”, постанови Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1996 року № 1147 „Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів” (зі</p>	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 30.11.2023 № 1054	2024 – 2027 роки

		змінами), від 31 січня 2007 року № 106 „Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм” (із змінами), розпорядження Кабінету Міністрів України від 08 листопада 2017 року № 820-р „Про схвалення Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року”, від 20 лютого 2019 року № 117-р „Про затвердження Національного плану управління відходами до 2030 року”, Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років		
38.	Програма облаштування місць для тимчасового перебування внутрішньо переміщених осіб, військовослужбовців Збройних Сил України та членів їх сімей з числа внутрішньо переміщених осіб у Закарпатській області на 2024 – 2025 роки	Пункт 22 Прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України, постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2022 року № 252 „Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану”, від 01 вересня 2023 року № 930 „Деякі питання функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб”, Стратегія державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07 квітня 2023 року № 312-р	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 20.11.2023 № 1010 (зі змінами)	2024 – 2025 роки
39.	Програма покращення житлових умов мешканців Закарпатської області та військовослужбовців Збройних Сил України, членів їх сімей шляхом	Стаття 22 Прикінцевих і перехідних положень Бюджетного кодексу України, указ Президента України від 27 березня 1998 року № 222/98 „Про	Рішення обласної ради від 01.10.2020 № 1835 (зі змінами)	2021 – 2025 роки

	пільгового кредитування „Власний дім” на 2021 – 2025 роки	заходи щодо підтримки індивідуального житлового будівництва на селі”, постанови Кабінету Міністрів України від 3 серпня 1998 року № 1211 „Про затвердження Положення про порядок формування і використання коштів фондів підтримки індивідуального житлового будівництва на селі”, від 5 жовтня 1998 року № 1597 „Про затвердження Правил надання довгострокових кредитів індивідуальним забудовникам житла на селі”, від 11 березня 2022 року № 252 „Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану”		
40.	Програма будівництва (придбання) житла у Закарпатській області на 2023 – 2026 роки	Пункт 22 Прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України, Закон України „Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб”, постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2022 року № 252 „Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану”	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 23.11.2022 № 800	2023 – 2026 роки
41.	Комплексна соціально-економічна програма забезпечення молоді, військовослужбовців Збройних Сил України, членів їх сімей та внутрішньо переміщених осіб житлом в Закарпатській області на 2023 – 2027 роки	Закони України „Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб”, „Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва”, „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сприяння іпотечному кредитуванню”, Указ Президента	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 30.11.2022 № 835 (зі змінами)	2023 – 2027 роки

		України від 8 листопада 2007 року № 1077/2007 „Про заходи щодо будівництва доступного житла в Україні та поліпшення забезпечення громадян житлом”, постанова Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2018 року № 819 „Деякі питання забезпечення громадян доступним житлом”, Положення про порядок надання пільгових довготермінових кредитів молодим сім'ям та одиноким молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) і придбання житла, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 29 травня 2001 року № 584, Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років, затверджена рішенням обласної ради від 20.12.2019 № 1630		
42.	Програма розвитку малого та середнього підприємництва, у тому числі для підприємців – ветеранів, учасників бойових дій та членів їх сімей, у Закарпатській області на 2021 – 2024 роки	Закони України „Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні”, „Про державну допомогу суб'єктам господарювання”, Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років та План заходів із її реалізації у 2021 – 2023 роках, затверджені рішеннями обласної ради від 20.12.2019 № 1630 та № 1631	Рішення обласної ради від 17.12.2020 № 43 (зі змінами)	2021 – 2024 роки
43.	Програма формування позитивного міжнародного інвестиційного іміджу та залучення	Закони України „Про зовнішньоекономічну діяльність”, „Про режим іноземного інвестування”	Рішення обласної ради від 17.12.2020 № 54 (зі змінами)	2021 – 2025 роки

	іноземних інвестицій у Закарпатську область на 2021 – 2025 роки	та інші нормативно-правові акти України		
44.	Програма ефективного впровадження і реалізації проєктів розвитку регіону та підтримки громад Закарпатської області на 2024 – 2027 роки	Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років, затверджена рішенням обласної ради від 20.12.2019 № 1630	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 21.11.2023 №1020	2024 – 2027 роки
45.	Регіональна програма сімейної, гендерної політики, запобігання та протидії домашньому насильству, протидії торгівлі людьми на 2021 – 2025 роки	Статті 6 і 39 Закону України „Про місцеві державні адміністрації”, рішення обласної ради від 17.12.2020 № 47 „Про регіональну програму сімейної, гендерної політики, запобігання та протидії домашньому насильству, протидії торгівлі людьми на 2021 – 2025 роки”, від 23.12.2021 № 527 „Про обласний бюджет на 2022 рік”	Рішення обласної ради від 17.12.2020 № 47 (зі змінами)	2021 – 2025 роки
46.	Регіональна програма сталої психосоціальної підтримки населення, постраждалого від російської агресії „ТИ ЯК?” на 2023 – 2025 роки	Статті 4, 15 і 28 Закону України „Про правовий режим воєнного стану”, статті 6, 13 і 39 Закону України „Про місцеві державні адміністрації”, закони України „Про охорону дитинства”, „Про соціальні послуги”, укази Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 „Про введення воєнного стану в Україні” (зі змінами), № 68/2022 „Про утворення військових адміністрацій”, постанови Кабінету Міністрів України від 01 червня 2020 року № 587 „Про організацію надання соціальних послуг”, від 11 березня 2022 року № 252 „Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану”, від 7 травня 2022 року № 539	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 12.06.2023 № 570	2023 – 2025 роки

		„Про утворення Міжвідомчої координаційної ради з питань охорони психічного здоров'я та надання психологічної допомоги особам, які постраждали внаслідок збройної агресії російської федерації проти України”, протокольне рішення за результатами селекторної наради під головуванням Заступника Керівника Офісу Президента України Олексія Кулеби від 21.04.2023, розпорядження голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 03.03.2023 № 214 „Про робочу групу з розроблення комплексної регіональної програми сталої психосоціальної підтримки населення, постраждалого від російської агресії”		
47.	Регіональна програма оздоровлення та відпочинку дітей і розвитку мережі дитячих закладів оздоровлення та відпочинку на 2022 – 2025 роки	Закон України „Про оздоровлення та відпочинок дітей, розпорядження Кабінету Міністрів України від 26 травня 2021 року № 524-р „Про схвалення Концепції Державної соціальної програми оздоровлення та відпочинку дітей на період до 2025 року”	Рішення обласної ради від 02.12.2021 № 465	2022 – 2025 роки
48.	Регіональна програма соціальної підтримки ветеранів війни, військовослужбовців та членів їх сімей на 2023 – 2024 роки	Закони України „Про правовий режим воєнного стану”, „Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”, „Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей”, укази Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 „Про введення воєнного	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 11.05.2023 № 450 (зі змінами)	2023 – 2024 роки

		стану в Україні” (зі змінами), № 68/2022 „Про утворення військових адміністрацій”		
49.	Регіональна програма „Турбота” щодо посилення соціального захисту громадян на 2022 – 2024 роки	Статті 4, 15 і 28 Закону України „Про правовий режим воєнного стану”, статі 6 і 39 Закону України „Про місцеві державні адміністрації”, укази Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 „Про введення воєнного стану в Україні” (зі змінами), № 68/2022 „Про утворення військових адміністрацій”, постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2022 року № 252 „Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану”	Рішення обласної ради від 02.12.2021 № 464 (зі змінами)	2022 – 2024 роки
50.	Програма компенсації відсоткової ставки за кредитами на придбання житла військовослужбовцям Збройних Сил України (за контрактом) в Закарпатській області на 2023 – 2027 роки	Закони України „Про місцеве самоврядування в Україні”, „Про правовий режим воєнного стану”, постанова Кабінету Міністрів України від 02 серпня 2022 року № 856 „Деякі питання забезпечення приватним акціонерним товариством „Українська фінансова житлова компанія” доступного іпотечного кредитування громадян України”	Рішення обласної ради від 16.03.2023 № 761	2023 – 2027 роки
51.	Регіональна програма інформатизації Цифрове Закарпаття на 2023 – 2025 роки	Закон України „Про Національну програму інформатизації”, постанова Верховної Ради України від 08 липня 2022 року № 2360-IX „Про затвердження завдань Національної програми інформатизації на 2022 – 2024 роки”, постанови Кабінету Міністрів України від 31 серпня 1998 року	Рішення обласної ради від 23.12.2021 № 512 (зі змінами)	2023 – 2025 роки

		№ 1352 „Про затвердження Положення про формування та виконання Національної програми інформатизації”, від 12 квітня 2000 року № 644 „Про затвердження Порядку формування та виконання регіональної програми і проекту інформатизації”, розпорядження голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 03.01.2023 № 17 „Про Положення про управління цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації Закарпатської обласної державної адміністрації”,		
52.	Програма підтримки фінансово-господарської діяльності комунального підприємства „Закарпатський інформаційно-аналітичний центр” Закарпатської обласної ради на 2023 – 2025 роки	Статті 43 і 60 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”, статті 75 – 78 Господарського кодексу України, наказ Міністерства економічного розвитку та торгівлі України від 02.03.2015 № 205 „Про затвердження Порядку складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб’єкта господарювання державного сектору економіки” (із змінами), Статут Комунального підприємства „Закарпатський інформаційно-аналітичний центр” Закарпатської обласної ради, затверджений рішенням обласної ради від 01.06.2023 № 857, лист КП „ЗІАЦ” обласної ради від 18.09.2023 № 54	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 15.03.2023 № 265	2023 – 2025 роки
53.	Програма розвитку транскордонного співробітництва Закарпатської	Пункт 16 частини першої статті 43 Закону України „Про місцеве само-	Рішення обласної ради від 17.12.2020 № 55	2021 – 2027 роки

	області на 2021 – 2027 роки	врядування в Україні”, Закон України „Про транскордонне співробітництво”, постанова Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2002 року № 153 „Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги”		
54.	Програма фінансового забезпечення розвитку транскордонної та міжрегіональної співпраці органів місцевого самоврядування Закарпатської області на 2022 – 2024 роки	Закон України від 24 червня 2004 року № 1861-IV „Про транскордонне співробітництво”, Указ Президента України від 25 травня 2001 року № 341/2001 „Про Концепцію державної регіональної політики”	Рішення обласної ради від 23.12.2021 № 503 (зі змінами)	2022 – 2024 роки
55.	Програма фінансової підтримки комунально-експлуатаційного, автотранспортного господарств обласної ради і облдержадміністрації та збереження адмінбудинку (пл. Народна, 4) як пам’ятки архітектури на 2022-2024 роки	Статті 6, 15, 20 і 39 Закону України „Про місцеві державні адміністрації”, статті 43 і 60 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”, нормативно-правові акти обласної ради та облдержадміністрації	Рішення обласної ради від 23.12.2021 № 504 (зі змінами)	2022 – 2024 роки
56.	Програма придбання будинків модульного типу із встановленням та будівництвом зовнішніх мереж з благоустроєм містечка модульного типу для потреб оборони у Закарпатській області на 2023 – 2024 роки		Рішення обласної ради від 16.11.2023 № 982 (ДСК)	2023 – 2024 роки
57.	Програма підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування Закарпатської області на 2022 – 2024 роки	Указ Президента України від 14 квітня 2000 року № 599/2000 „Про Стратегію реформування системи державної служби в Україні”, постанови Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2017 року № 640 „Про затвердження Порядку проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців”,	Рішення обласної ради від 02.12.2021 № 466	2022 – 2024 роки

		від 06 лютого 2019 року № 106 „Про затвердження Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад”		
58.	Програма діяльності державної установи Закарпатський обласний контактний центр на 2023 – 2025 роки	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 09 червня 2011 року № 589-р „Про схвалення Концепції створення Національної системи опрацювання звернень до органів виконавчої влади”, розпорядження голови облдержадміністрації від 26.01.12 № 16 „Про обласний контактний центр” (у редакції розпорядження голови облдержадміністрації від 25.02.2020 № 114 „Про Положення про Державну установу Закарпатський обласний контактний центр”)	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 12.10.2022 № 655	2023 – 2025 роки
59.	Програма фінансової підтримки інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури облдержадміністрації на 2023 – 2025 роки	Закони України „Про електронні комунікації”, „Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах”, „Про основні засади забезпечення кібербезпеки України”, інші закони України та нормативно-правові акти обласної ради та облдержадміністрації – обласної військової адміністрації	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 21.11.2022 № 790	2023 – 2025 роки
60.	Програма забезпечення виконання рішень судів та інших виконавчих документів на 2022 – 2024 роки	Частина друга статті 13 Закону України „Про судоустрій та статус суддів”	Рішення обласної ради від 23.12.2021 № 509 (зі змінами)	2022 – 2024 роки

61.	Програма мобілізаційної підготовки Закарпатської області на 2024 рік	Заходи та роботи з мобілізаційної підготовки місцевого значення	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 25.10.2023 № М/1-рк	2024 рік
-----	--	---	---	----------

Директор департаменту економічного та регіонального розвитку обласної військової адміністрації

Тарас ТРИНДЯК